

ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО СУПРОВОДУ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА: РЕАЛІЇ Й МАЙБУТНЄ ОСВІТИ, ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ

(до Всеукраїнського фестивалю науки)

Scientific and Methodological Principles
of Information and Analytical Support of the
Digital Transformation of Education and Pedagogics
Under Martial Law Conditions

(to the All-Ukrainian Science Festival)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ (ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ) КРУГЛОГО СТОЛУ

Collection of Materials and Abstracts
of Reports of the Round Table

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ВІДДІЛЕННЯ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ, ЗАГАЛЬНОЇ ТА ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
ВІДДІЛ НАУКОВОГО ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО
СУПРОВОДУ ОСВІТИ

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ
ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО СУПРОВОДУ
ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА:
РЕАЛІЇ Й МАЙБУТНЄ ОСВІТИ, ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ**

(до Всеукраїнського фестивалю науки)

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ (ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ)
КРУГЛОГО СТОЛУ**

Вінниця
«ТВОРИ»
2024

УДК 37:004:002](477):355.01(082)

H34

Рекомендовано до друку засіданням вченої ради
Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського
(Протокол № 7 від 28.06.2024 року)

Рецензенти:

СМОРЖЕВСЬКА Оксана Олександрівна кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри новітньої історії України історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ЮДА Лариса Анатоліївна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри історії України, археології та краєзнавства Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

H34 **Науково-методичні засади інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації суспільства: реалії й майбутнє освіти, педагогіки і психології (до Всеукраїнського фестивалю науки):** збірник матеріалів (тез доповідей) круглого столу відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського; [ред. кол. : М. Л. Ростока (голова, упоряд.); Я. В. Пилипчук, Т. С. Бондаренко, Т. В. Симоненко, Т. І. Годецька, Ю. А. Кравченко, О. В. Углова]. Вінниця: ТВОРИ, 2024. 92 с. DOI: <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.741308>.

ISBN 978-966-949-460-3

ORCID: [0009-0008-7742-7906](https://orcid.org/0009-0008-7742-7906)

Збірник матеріалів (тез доповідей) круглого столу «Науково-методичні засади інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації суспільства: реалії й майбутнє освіти, педагогіки і психології» присвячено Всеукраїнському фестивалю науки, що відбувся 15 травня 2024 року в змішаному форматі, містить тези доповідей учасників та основні організаційні документи заходу. Тематику публікацій розміщено за розділами відповідно до зазначених у програмі напрямів. Круглий стіл має трансдисциплінарний характер, тобто є інтеграційним, єднає науковців, освітян-практиків, бібліотечних працівників, здобувачів наукових ступенів та здобувачів вищої освіти з різних регіонів України з різних закладів освіти й наукових інституцій НАПН України: Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти НАПН України», Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України та ін. У наукових працях відображено актуальні проблеми розвитку процесів цифрової трансформації освіти, педагогіки і психології, розкрито основні ідеї, проміжні та кінцеві результати наукових досліджень учасників круглого столу, що сприятиме активному обміну досвідом й застосуванню позитивних результатів презентованих досліджень у системі освіти України.

У збірнику висвітлено поточні результати планових прикладних наукових досліджень відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, таких як «Інформаційно-аналітичний супровід цифрової трансформації освіти і педагогіки: вітчизняний і зарубіжний досвід» (2023–2025, аналітико-синтетичний етап), «Інформаційно-аналітичний супровід психологічної науки у воєнний і повоєнний періоди» (2024–2025, теоретико-аналітичний етап).

Матеріали круглого столу можуть бути корисними для здобувачів наукової освіти та наукових ступенів і вчених звань, науковців, наукових працівників і викладачів освітніх закладів різного рівня організації, здобувачів вищої освіти та всіх тих, хто цікавиться проблематикою цифрових процесів у науково-освітньому просторі.

За порушення норм академічної доброчесності й етичних вимог до подання результатів наукових досліджень, за релевантність і достовірність змісту та поданих інформаційних даних у тезах доповідей на засадах чинного законодавства відповідальність несуть автори тез доповідей.

УДК 37:004:002](477):355.01(082)

H 34

© ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, 2024

© ТВОРИ, 2024

© Автори, 2024

ISBN 978-966-949-460-3

National Academy of Educational Sciences of Ukraine
Department of Philosophy of Education, General and Preschool Pedagogy
V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine
Department of Scientific Information and Analytical
Support of Education

Scientific and Methodological Principles of Information and Analytical Support for the Digital Transformation of Society: Realities and Future of Education, Pedagogy and Psychology

(to the All-Ukrainian Science Festival)

Collection of Materials and Abstracts
of Reports of the Round Table

Vinnytsia
«TVORY»
2024

UDC 37:004:002](477):355.01(082)
N 34

Recommended for publication by a meeting of the academic council
V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine
(Protocol No. 7 dated June 28, 2024)

Reviewers:

SMORZHEVSKA Oksana Ph. D (in History), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Contemporary History of Ukraine at Taras Shevchenko National University of Kyiv.

YUDA Larysa Ph. D in Education (Pedagogy), Associate Professor of the Department of History of Ukraine, Archeology and Local History T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium».

N 34 Scientific and Methodological Principles of Information and Analytical Support for the Digital Transformation of Society: Realities and Future of Education, Pedagogy and Psychology (to the All-Ukrainian Science Festival): Collection of Materials and Abstracts of Reports of the Round Table of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine; [editorial board: M. L. Rostoka (chair, compiler); Y. V. Pylypchuk, T. S. Bondarenko, T. V. Simonenko, T. I. Godetska, Y. A. Kravchenko, O. V. Uglova]. Vinnytsia : TVORY, 2024. 92 p. DOI: <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.741308>.

ISBN 978-966-949-460-3

ORCID: [0009-0008-7742-7906](https://orcid.org/0009-0008-7742-7906)

The collection of materials (abstracts) of the round table «Scientific and Methodological Foundations of Information and Analytical Support for the Digital Transformation of Society: Realities and Future of Education, Pedagogy and Psychology» is dedicated to the All-Ukrainian Festival of Science, held on May 15, 2024 in a mixed format, contains abstracts of the participants' reports and the main organizational documents of the event. The topics of the publications are organized by sections in accordance with the directions indicated in the program. The roundtable is transdisciplinary in nature, i.e., integrative, bringing together scientists, practicing educators, librarians, degree candidates and higher education students from different regions of Ukraine from different educational institutions and research institutions of the NAES of Ukraine: V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, State Higher Educational Institution «University of Educational Management of the NAES of Ukraine»; Ivan Ziayun Institute of Pedagogical and Adult Education of the NAES of Ukraine, etc. The scientific papers highlight the current problems of the development of digital transformation of education, pedagogy and psychology; the main ideas, intermediate and final results of the research of the roundtable participants are revealed, which will facilitate the active exchange of experience and application of the positive results of the presented research in the Ukrainian education system.

The collection contains the current results of the planned applied research of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, such as: «Information and analytical support of digital transformation of education and pedagogy: domestic and foreign experience» (2023-2025, analytical and synthetic stage), «Information and analytical support of psychological science in the war and post-war periods» (2024-2025, theoretical and analytical stage).

The materials of the roundtable may be useful for applicants for scientific education and academic degrees and academic titles, scientists, researchers and teachers of educational institutions of various levels of organization, higher education applicants and all those interested in the problems of digital processes in the scientific and educational space.

The authors of abstracts are responsible for violation of the norms of academic integrity and ethical requirements for the presentation of research results, for the relevance and accuracy of the content and information provided in the abstracts on the basis of current legislation.

UDC 37:004:002](477):355.01(082)
N 34

© V. Sukhomlynskyi SSEL of Ukraine, 2024

© TVORY, 2024

© Authors of abstracts of reports, 2024

ISBN 978-966-949-460-3

ЗМІСТ	
ВІТАЛЬНЕ СЛОВО ДИРЕКТОРА ДНПБ УКРАЇНИ ІМ. В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО.....	7
ТЕНДЕНЦІЇ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ І ПЕДАГОГІКИ	9
ГЕРМАК Ольга Леонідівна Цифрова платформа як ключовий інструмент забезпечення професійної підготовки робітничих кадрів.....	9
ГОДЕЦЬКА Тетяна Іванівна Технології DeVisu як інструмент інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти.....	13
КРАВЧЕНКО Юлія Анатоліївна Ключові аспекти цифрової трансформації професійної (професійно-технічної) освіти.....	18
ЛУЧАНІНОВА Ольга Петрівна Цифрова педагогіка як ціннісний аспект цифрової трансформації університету.....	21
РОЛЬ НАУКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ В СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТНІХ СЕРЕДОВИЩ	29
БІЛИК Надія Іванівна Розвиток наукового потенціалу педагога в інноваційному середовищі академії неперервної освіти...	29
БОНДАРЕНКО Тетяна Сергіївна Міжнародні комунікації у системі трансферу знань: досвід проектно-грантової діяльності у сфері освіти.....	34
РОСТОКА Марина Львівна Дослідницький доробок відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.....	39
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРІ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ, НАУКОВИХ УСТАНОВ, ОСВІТЯНСЬКИХ БІБЛІОТЕК	48
ВАРАКСІНА Наталія Володимирівна Використання інноваційних технологій у цифровому просторі закладів вищої освіти.....	48
ГУРАЛЮК Андрій Георгійович Віртуальний читальний зал освітянина ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.....	52
КОЛОМОЄЦЬ Галина Анатоліївна, МАЛЕЧКО Тетяна Анатоліївна Військово-патріотичне виховання учнівської молоді в цифровому просторі (на прикладі військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)).....	55
РЕБРИНА Андрій Анатолійович Використання інформаційних технологій у підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту (на прикладі інформаційно-комунікаційної системи «активні парки»).....	59
РЕБРИНА Марина Василівна Особливості використання цифрових технологій у графічному дизайні.....	63
ШУЛЬГА Людмила Миколаївна Маршрутизатор: новий формат навчально-методичного забезпечення в умовах викликів.....	66

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	71
КАЛЮЖНА Євгенія Миколаївна, ДУМАНОВСЬКА Світлана Володимирівна Психологічні особливості емоційного вигорання батьків у період війни.....	71
КОВАЛЕНКО Інна Едуардівна Інформаційно-аналітичний супровід розвитку резильєнтності освітян в умовах воєнного стану.....	77
ПИЛИПЧУК Ярослав Валентинович Джерельна база забезпечення діяльності військових психологів у ЗСУ.....	81
УГЛОВА Ольга Віталіївна Сучасний стан інформаційно-аналітичного супроводу підготовки психологів у системі української освіти.....	85
АВТОРИ ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ.....	91

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО ДИРЕКТОРА ДНПБ УКРАЇНИ ІМ. В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

*Шановні колеги, учасники круглого столу,
наші партнери і гості!*

Вітаємо Вас на святковому заході Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, яка традиційно вже 12 років поспіль у квітучому травні низку науково-практичних заходів присвячує Всеукраїнському фестивалю науки, який є масштабним загальнодержавним проєктом з популяризації досягнень науки в Україні, залучення молоді до наукових досліджень, піднесення авторитету й престижу науки в українському суспільстві.

Один із пріоритетних векторів наукових досліджень нашої наукової установи – це інформаційно-аналітичний супровід освіти, педагогіки і психології. Адже метою круглого столу є уточнення та обґрунтування науково-методичних засад інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти, педагогіки і психології, обмін освітянським і дослідницьким досвідом у цьому контексті, обговорення перспективних ідей розбудови відкритого інформаційно-освітнього простору України, формулювання висновків і рекомендацій у зазначеному контексті.

Саме для реалізації цієї мети маємо можливість залучити всіх вас до нашого заходу та спрямувати свою діяльність на покращення якості результатів наукових досліджень, а також, сподіваємось, і якості української освіти, педагогіки і психології. Це є місією нашої наукової установи в цілому і кожного її науковця зокрема.

Сьогодні ми раді бачити на круглому столі учасників із різних закладів освіти й установ, зокрема наших давніх й активних столичних партнерів із Інституту модернізації змісту освіти, Українського державного університету

імені Михайла Драгоманова, Київського національного університету імені Тараса Шевченка та інших колег – освітян і науковців з Полтавщини, Івано-Франківщини, а також колег із дуже небезпечних регіонів України – Запоріжжя й Харкова, які майже кожного дня ризикують життям, але продовжують сумлінно й гідно працювати.

Бажаю вам плідної й цікавої праці, однодумців у просуванні педагогічних ідей, розв’язанні питань із інформаційно-аналітичного супроводу освіти, педагогічної й психологічної науки у воєнний і повоєнний періоди та в умовах цифрової трансформації освітніх і дослідницьких середовищ.

З повагою
професор Лариса Дмитрівна БЕРЕЗІВСЬКА,
доктор педагогічних наук,
член-кореспондент НАТН України

ТЕНДЕНЦІЇ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ І ПЕДАГОГІКИ

Цифрова платформа як ключовий інструмент забезпечення професійної підготовки робітничих кадрів

ГЕРМАК Ольга Леонідівна¹

<https://orcid.org/0000-0002-0739-2794>

olij.germak@gmail.com

Анотація. Йдеться про цифрові платформи як ключовий інструмент забезпечення професійної підготовки робітничих кадрів. Наголошено, що цифрові платформи надають низку нових можливостей як для викладачів, так і для здобувачів освіти. Зазначено, що це й отримання задоволення від захопливого процесу пізнання знань і навичок майбутньої професії, й автоматизація більшої частини викладацької роботи з вивільненням часу на пошук, спілкування, самовдосконалення, індивідуальну роботу зі здобувачами освіти, і забезпечення зворотного зв'язку та корекція індивідуального розвитку кожного з майбутніх фахівців, і підвищення ефективності управління освітнім процесом та професійною освітою України в цілому.

Ключові слова: цифрові платформи, робітничі кадри, професійна підготовка, інструмент, автоматизація.

Digital Platform as a Key Tool for Providing Professional Training of Workers

HERMAK Olga

Abstract. This article is devoted to digital platforms as a key tool for providing vocational training for workers. Digital platforms provide a number of new opportunities for both teachers and students of education: this is the enjoyment of the exciting process of learning the knowledge and skills of the future profession, this is the automation of most of the teaching work, freeing up time for searching, communication, self-improvement, individual work with students, this is the provision of feedback, this is the correction of the individual development of future specialists and this is the improvement of the efficiency of management of the educational process and professional education of Ukraine as a whole.

Keywords: Digital Platform, Workforce, Professional Training, Tool, Automation.

I. Актуальність проблеми. Мета, завдання і методи дослідження

В Україні упродовж останніх років зроблено значні кроки у формуванні інформаційно-цифрового простору освіти та, зокрема, використанні засобів хмаро орієнтованого навчального середовища у закладах професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗП(ПТ)О). Стрімкий розвиток технологій у сучасному суспільстві ставить нові стратегічні завдання щодо освіти України. Серед них – принципово нові вимоги до якості підготовки фахівців, що відповідають запитам

¹ ©ГЕРМАК Ольга Леонідівна (HERMAK Olga)

сучасного інформаційного суспільства. У Концепції «Нова українська школа» виокремлено ключові компетенції, що необхідні вже нині кожному, і насамперед педагогу для його професійної діяльності [3]. Тож як же викладачу в умовах воєнного стану навчитися постійно відповідати запитам сучасного інформаційного суспільства? Де навчитися організації інформаційно-освітнього середовища? У який спосіб забезпечити освітній простір необхідними ресурсами?

Пандемія і війна призвели певною мірою до соціального хаосу, з одного боку, і соціальної самоорганізації – з іншого. Заходи з організації інформаційно-освітнього середовища здійснюють поступово на різних рівнях, іноді доволі формально, що пов'язано з низкою обмежень, які зумовлені такими чинниками, як недостатня мотивація викладачів до використання ІКТ в освітньому процесі, брак відповідних компетентностей, недостатнє забезпечення засобами ІКТ. Застосування цифрових інструментів для використання в інформаційному просторі є доцільним для викладачів усіх предметів і під час позаурочних заходів, оскільки сприяє урізноманітненню навчальної та професійної діяльності [1].

II. Виклад основного матеріалу

Інформаційно-цифровий простір ЗП(ПТ)О в умовах воєнного стану має не тільки недоліки, а й значний потенціал для підвищення якості освіти шляхом індивідуалізації освітнього процесу, балансування можливостей і потреб здобувачів знань, гнучкості в розвитку їхнього творчого потенціалу. Технологічні інноваційні інструменти поступово замінюють традиційні методи навчання в аудиторії. Наприклад, завдяки смарттехнологіям професійне спілкування педагога з усіма учасниками освітнього процесу набуває нової якості комунікації, а отже, й підвищує його професійний рівень. Тож можна визначити такі напрями для створення інформаційно-цифрового простору ЗП(ПТ)О в умовах воєнного стану: педагогічний, що полягає в розробленні курсів з організації й проведення дистанційного навчання за допомогою ІКТ з урахуванням різного рівня технічного забезпечення, доступу до інтернет-мережі тощо; здійснення психологічного супроводу професійної діяльності педагогів, розвиток мотивації та прагнення до

професійного саморозвитку й самовдосконалення. Наш час потребує нових підходів до професійної освіти, і таку цифрову освіту матимуть майбутні кваліфіковані робітники. Передбачається, що 60% програм професійної освіти будуть доступними для освоєння теорії за обраною професією у вигляді онлайн-курсів. За допомогою також цифрових технологій з'явилися різні методи організації занять.

Наведемо приклад цифровізації в навчанні майбутніх робітників енергетичного профілю. Електротехнічні дисципліни та дисципліни нерозривно пов'язані з розрахунками та побудовою електричних схем. Побудувати електричну схему та розрахувати її основні параметри можна і вручну, але цей спосіб трудомісткий. При цьому ймовірною є можливість виникнення помилки. Цифрові способи розрахунку та побудови схем значно спрощують завдання проєктування електричних схем і розрахунку їх параметрів. До розрахунків цифровим способом залучають потужні програмні комплекси, до яких належать SolidWorks Electrical, AutoCAD Electrical.

Програма SolidWorks Electrical здатна перетворювати однолінійну електричну схему в деталізовану багатолінійну схему живлення й управління та програмованого логічного контролера. Такий інструмент, як SolidWorks Electrical Schematic Standard, уможливорює швидке проєктування схем для електрообладнання. Цей інструмент має вбудовані та інтерактивні бібліотеки умовних позначень і дані про комплектуючі, має задатки штучного інтелекту [5].

Програма AutoCAD Electrical дає змогу проєктувати електричні схеми різних конфігурацій. Її особливістю є скорочення кількості помилок завдяки автоматичній нумерації проводів, а також здатність перевірити проблеми, що виникли на початку побудови електричної схеми [6].

Узагальнюючи інформацію, зазначимо, що цифровізація в освіті здійснюється в основному за двома напрямками: перший – провадження різноманітних електронних освітніх ресурсів, цифрового освітнього середовища, що складається з електронних навчальних посібників, електронних онлайн-лекцій, електронних віртуальних екскурсій, другий – створення окремих універсальних освітніх платформ, «хмарних технологій», які замість

реальних викладачів мають можливість здійснювати індивідуальний підхід до кожного здобувача освіти.

III. Висновки. Перспективи подальшого дослідження

Отже, цифрові платформи створюють низку нових можливостей як для викладачів, так і для здобувачів освіти: це отримання задоволення від захопливого процесу пізнання знань і навичок майбутньої професії, і автоматизація більшої частини викладацької роботи з вивільненням часу на пошук, спілкування, самовдосконалення, індивідуальну роботу зі здобувачами освіти, і забезпечення зворотного зв'язку, і корекція індивідуального розвитку майбутніх фахівців, і підвищення ефективності управління освітнім процесом та професійною освітою України у цілому.

Бібліографія:

1. Биков В. Ю. Цифрова трансформація суспільства і розвиток комп'ютерно-технологічної платформи освіти і науки України. *Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку: методологічний семінар НАПН України* (м. Київ, 4 квіт. 2019 р.). 2019. С. 20–26.
2. Основи стандартизації інформаційно-комунікаційних компетентностей в системі освіти України: метод. рекомендації / В. Ю. Биков, О. В. Білоус, Ю. М. Богачков та ін.; за заг. ред. В. Ю. Бикова, О. М. Спіріна, О. В. Овчарук. Київ : Атіка, 2010. 88 с.
3. Пінаєва О. Ю. Проблеми та перспективи застосування інформаційних і комунікаційних технологій в навчальному процесі ВНЗО. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. праць*. Вінниця, 2014. Вип. 4. С. 446–451.
4. Стратегія «Європа 2020» («Europe 2020» Strategy) [Електронний ресурс]. URL: http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm (дата звернення: 10.05.2024).
5. Сайт «Cad-is», «Solidworks Electrical: опис конфігурації» [Електронний ресурс]. URL: https://www.cad-is.ru/blog_post/solidworks-electrical-opisanie-konfiguracii (дата звернення: 05.04.2024).
6. Сайт «Autodesk», «Autocad Electrical» [Електронний ресурс]. URL: <https://www.autodesk.ru/products/autocad/included-toolsets/autocadelectrical>, вільний. (дата звернення: 05.04.2024).

Технології DeVisu як інструмент інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти

ГОДЕЦЬКА Тетяна Іванівна²

<https://orcid.org/0000-0003-0550-1894>

godtaniv@gmail.com

Анотація. Розглянуто актуальні окремі аспекти цифрової трансформації освіти – використання технології DeVisu як інструменту інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти. Актуалізовано увагу на важливості застосування штучного інтелекту в процесі проведення дослідження, зокрема через його здатність візуалізувати складні дані та робити їх більш зрозумілими й доступними для аналізу.

Ключові слова: штучний інтелект, цифрова трансформація освіти, DeVisu, технології DeVisu.

DeVisu Technologies as a Tool for Information and Analytical Support for the Digital Transformation of Education

GODETSKA Tetiana

Abstract. The thesis considers some relevant aspects of the digital transformation of education: the use of DeVisu technology as a tool for information and analytical support of the digital transformation of education. The importance of using artificial intelligence in the preparation of research is emphasized.

Keywords: Artificial Intelligence, Digital Transformation of Education, DeVisu Technologies.

I. Актуальність проблеми. Мета, завдання і методи дослідження

У контексті виконання аналітико-синтетичного етапу наукового дослідження «Інформаційно-аналітичний супровід цифрової трансформації освіти і педагогіки: вітчизняний і зарубіжний досвід» (2023–2025 рр.) [4] проаналізовано праці науковців, сайти, що актуалізують увагу на використанні технології DeVisu як інструменту інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти. Адже технології DeVisu можуть відігравати ключову роль у підтримці цифрової трансформації в освіті через здатність візуалізувати складні дані та робити їх більш зрозумілими та доступними для аналізу.

Мета публікації – дослідити та проаналізувати наукові джерела і сайти щодо практики *використання технології DeVisu*. У роботі застосовано методи аналізу, синтезу, узагальнення.

² ©ГОДЕЦЬКА Тетяна Іванівна (GODETSKA Tetiana)

II. Виклад основного матеріалу

Латинський вислів DeVisu в дослівному перекладі означає «власними очима», «прямим баченням», «наживо» (Wikipedia) [2]. Цей вислів вживається щоразу, коли хтось хоче наголосити, що сказане є результатом прямого бачення.

Цифрова трансформація освіти – це процес використання сучасних цифрових технологій та інноваційних підходів для поліпшення якості навчання, залучення здобувачів освіти та підготовки їх до цифрового світу. Цей процес охоплює не лише впровадження технологій у навчальні програми, а й зміни в методах викладання, організації освітнього і дослідницького процесів, адмініструванні та спілкуванні.

Нашим передбаченням було уявлення, що графіки, діаграми та інші ілюстративні матеріали, це і є DeVisu. Для нашого дослідження ми скористалися можливостями штучного інтелекту – сайт ChatGPT [4]. Інформацію, яку ми отримали з його допомогою, переконала нас у правильності наших передбачень. Тож технології DeVisu, які ми подаємо далі, – це витяги з наданої штучним інтелектом інформації, а саме:

❖ DeVisu – інноваційний інструмент інформаційно-аналітичного супроводу, який передбачає підтримку цифрової трансформації освіти. Такий підхід використовують для збирання, аналізу та візуалізації даних з метою покращення рішень у сфері освіти.

❖ Технології DeVisu можуть відігравати ключову роль у підтримці цифрової трансформації в освіті через їхню здатність візуалізувати складні дані та робити їх більш зрозумілими й доступними для аналізу. Наведемо деякі способи, які можуть бути при цьому використані:

1. Візуалізація даних: технології DeVisu дають можливість створювати графіки, діаграми, теплові карти та інші візуальні елементи, тобто можуть ілюструвати різноманітний контекст DeVisu, допомагають аналізувати тренди у сфері освіти з відображенням змін у часі.

2. Статистичний аналіз: технології DeVisu уможливають візуалізацію статистичних даних, що допомагає зрозуміти їх структуру та взаємозв'язки.

3. Поліпшення якості рішень: використання візуальних інструментів дає змогу швидше та ефективніше аналізувати дані, що сприяє більш оптимальним управлінським рішенням в освіті.

4. Залучення здобувачів освіти: візуальні зображення приваблюють увагу студентів і сприяють їхньому залученню до освітнього процесу.

У бібліотеці *DeVisu* застосовують під час підготовки *бібліографічних покажчиків, каталогів, музейних каталогів тощо*. Термін означає, що описувані об'єкти розглянуто укладачем безпосередньо на підставі примірника під руками, а не за відомостями, отриманими з інших рук [2].

Наукові співробітники відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти на виконання поточних завдань ДНПБ та планових наукових досліджень [1] розробляють електронний ресурс – Інформаційно-аналітичний огляд ЗМІ з питань цифровізації та цифрової трансформації сфери освіти, що містить структуровані інформаційно-аналітичні дані (огляди) цифровізації та цифрової трансформації у сфері освіти [3] (рис. 1).

Рис. 1. Розміщення електронного ресурсу на вебпорталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

Контекст являє собою результати контент-аналізу ЗМІ, який здійснено засобами моніторингу щодо актуальних аспектів цифровізації та цифрової трансформації освіти. У підготовці ресурсу використано дані офіційних порталів, сайтів державних органів виконавчої влади, порталів офіційних новин держави тощо.

Огляд призначено для більш швидкого отримання користувачами інформації про висвітлення освітянської тематики в ЗМІ без ознайомлення з повними текстами статей, DeVisu перегляду головних подій у сфері освіти, культури, педагогічної науки, а також є підґрунтям для подальших статистичних та аналітичних досліджень. Як варіант подається у контексті дослідження у форматі інформпроєкту. Огляд є частиною електронного ресурсу «Аналітичні огляди ЗМІ з питань цифровізації та цифрової трансформації освіти», представленого на вебпорталі ДНПБ у рубриці «Моніторинг ЗМІ» (рис. 1), а також в Електронній бібліотеці НАПН України (рис. 2).

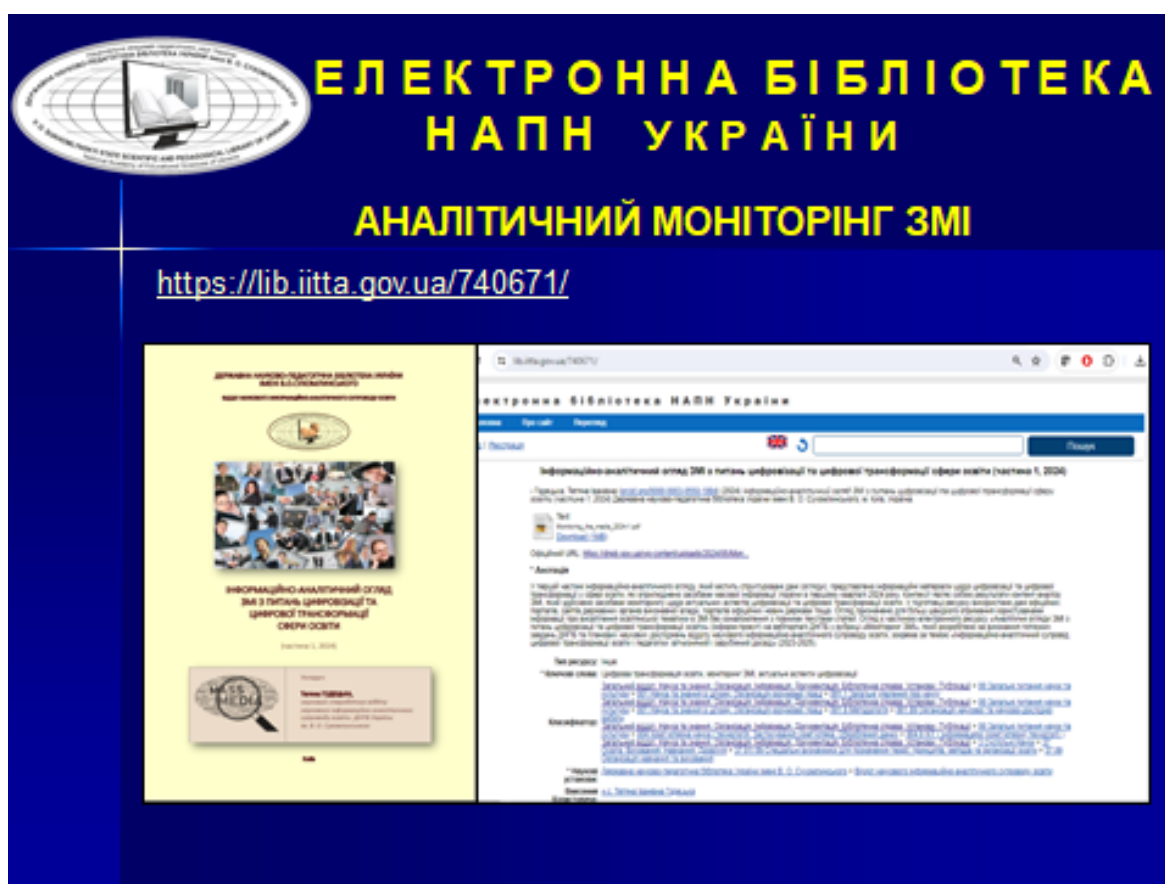

Рис. 2. Розміщення електронного ресурсу в Електронній бібліотеці НАПН України

III. Висновки. Перспективи подальшого дослідження

Досліджено та проаналізовано наукові джерела та сайти щодо практики використання технології *DeVisu*. Вочевидь застосування технології *DeVisu* як інструмент розширило класичне, традиційне уявлення освітян та науковців і може використовуватись у новій якості. Вважаємо, що є нагальна потреба унормування понятійного апарату освітянської галузі з поповненням його новим змістом термінології.

Перспективою подальших розвідок є забезпечення інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти актуальною термінологічною базою на виконання завдань аналітико-синтетичного етапу планового прикладного дослідження «Інформаційно-аналітичний супровід цифрової трансформації освіти і педагогіки: вітчизняний і зарубіжний досвід» (2023–2025) [5].

Бібліографія:

1. Відділ наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти [вебпортал ДНПБ] URL: <https://dnpb.gov.ua/?p=279> , <https://dnpb.gov.ua/?p=304> (дата звернення: 15.05.2024).
2. З очей. *Wikipedia*. URL: https://it.wikipedia.org/wiki/De_visu (дата звернення: 15.05.2024).
3. Інформаційно-аналітичний огляд ЗМІ з питань цифровізації та цифрової трансформації сфери освіти (част. 1, 2024 р.). *Аналітичні огляди ЗМІ з питань цифровізації та цифрової трансформації освіти (інформ-проект)* : [Електронний ресурс] / уклад. Т. Годецька ; ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського : [офіц. сайт]. Київ, 2024. 39 с. URL: <https://dnpb.gov.ua/?p=39296>, URL: <https://lib.iitta.gov.ua/738973/> (дата звернення: 15.05.2024)
4. ChatGPT. URL: <https://chatgpt.com/?oai-dm=1> (дата звернення: 10.06.2024).
5. Information and Analytical Support for the Digital Transformation of Education and Pedagogy: Domestic and Foreign (2023–2025, ДР № 0123U100476). URL: <https://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/themes/0123U100476/> (дата звернення: 15.05.2024).

Ключові аспекти цифрової трансформації професійної (професійно-технічної) освіти

КРАВЧЕНКО Юлія Анатоліївна³

<https://orcid.org/0009-0008-6147-4599>

krav.ju.a@gmail.com

Анотація. У публікації розглянуто деякі ключові аспекти цифрової трансформації професійної (професійно-технічної) освіти: використання цифрових технологій у професійній освіті, створення інформаційного-освітнього середовища, адаптація навчальних програм, співпраця з індустрією, захист даних, використання європейського досвіду, розвиток цифрових компетентностей.

Ключові слова: цифрова трансформація освіти, професійна (професійно-технічна) освіта.

Key Aspects of Digital Transformation of Vocational Education

KRAVCHENKO Julia

Abstract. The publication examines some key aspects of the digital transformation of vocational education: use of digital technologies in professional education, creation of informational and educational environment, adaptation of educational programs, cooperation with industry, data protection, use of European experience, development of digital competencies.

Keywords: Digital Transformation of Education, Vocational Education.

I. Актуальність проблеми. Мета, завдання і методи дослідження

Цифрова трансформація професійної освіти має важливе значення, особливо в умовах сучасного розвитку суспільства, адже в Україні, як і в багатьох інших країнах, відбувається швидкий перехід до цифрової освіти. З огляду на це у контексті виконання наукового дослідження «Інформаційно-аналітичний супровід цифрової трансформації освіти і педагогіки: вітчизняний і зарубіжний досвід» вбачаємо актуальним вивчення питання ключових аспектів цифрової трансформації професійної (професійно-технічної) освіти.

Мета публікації – розглянути та проаналізувати окремі ключові аспекти цифрової трансформації професійної освіти в Україні. У процесі постановки проблематики дослідження використовуються загальнонаукові методи, а саме: теоретичні (аналіз і синтез із метою дослідження ключових аспектів цифрової трансформації професійної освіти) та емпіричні (вивчення наукових праць щодо цифровізації професійної освіти в Україні тощо).

³ ©КРАВЧЕНКО Юлія Анатоліївна (KRAVCHENKO Julia)

II. Виклад основного матеріалу

Проаналізувавши наукові праці у даній галузі, можемо зазначити деякі ключові аспекти цифрової трансформації професійної освіти, а саме:

❖ активне використання цифрових технологій у професійній освіті. Сучасним випускникам професійних закладів освіти необхідно володіти цифровими технологіями, які застосовуються в їхній галузі спеціалізації. Тобто це знання про використання комп'ютерів, мультимедіа, програмування та інші цифрові навички;

❖ інформаційно-освітнє середовище: для успішної цифрової трансформації професійної освіти потрібно створити інформаційно-освітнє середовище, яке підтримує використання цифрових технологій. Це розвиток інфраструктури, навчальних ресурсів та підготовка педагогічних кадрів [1];

❖ адаптація навчальних програм: цифрова трансформація потребує перегляду та оновлення навчальних програм. Тож необхідно врахувати важливість включення в них актуальних технологій, практичних навичок та інструментів, які відповідають вимогам сучасного ринку праці;

❖ співпраця з індустрією: цифрова трансформація потребує активної співпраці з підприємствами та індустрією. Для здобувачів важливо мати можливість стажуватися, працювати над реальними проектами та набувати практичного досвіду;

❖ використання інтелектуальних систем і аналіз даних, що сприяє вдосконаленню процесу навчання, підвищенню його ефективності та прогнозуванню потреби ринку праці;

❖ захист даних: важливо навчити здобувачів освіти і педагогів захищати свої дані та розуміти основні принципи кібербезпеки, оскільки використання цифрових технологій часто призводить до збільшення загроз кібербезпеці;

❖ використання європейського досвіду: вивчення та узагальнення досвіду європейських країн є важливою ланкою для реформування в Україні системи освіти, зокрема професійної, та здійснення євроінтеграції [3];

❖ цифрова компетентність: використання цифрових технологій потребує від здобувачів і педагогів розвитку цифрової компетентності. Це означає здатність

ефективно використовувати цифрові інструменти, аналізувати дані та працювати в онлайн-середовищі. До того ж, як зазначає науковець О. Сторонська, відбувається оновлення професійних ролей педагога під впливом цифровізації освітньої сфери, який з носія і транслятора знань стає розробником цифрових освітніх ресурсів, координатором освітньої взаємодії в умовах цифрового простору, модератором цифрових освітніх платформ тощо [2].

III. Висновки. Перспективи подальшого дослідження

Таким чином, проаналізовано окремі ключові аспекти цифрової трансформації професійної (професійно-технічної) освіти, які в умовах швидкого розвитку інформаційно-комунікативних технологій сприяють удосконаленню якості освітнього процесу в Україні та підготовці молоді до сучасних викликів ринку праці. Вважаємо, що питання цифрової трансформації професійної (професійно-технічної) освіти є актуальним та потребує детальнішого вивчення. Перспективою подальших розвідок є забезпечення інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації професійної освіти на виконання завдань аналітико-синтетичного етапу планового прикладного дослідження «Інформаційно-аналітичний супровід цифрової трансформації освіти і педагогіки: вітчизняний і зарубіжний досвід» (2023–2025) [4].

Бібліографія:

1. Осадча К. П., Букша М. В. Практичні аспекти цифрової трансформації професійної (професійно-технічної) освіти. *Мехатронні системи: інновації та інжиніринг*: тези допов. VI міжнар. наук.-практ. конф. 2022. С. 189–190. URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/13151/> (дата звернення: 10.05.2024).
2. Сторонська О. С. Особливості професійної діяльності педагога в умовах цифрової трансформації освіти. *Академічні візії*. 2023. № 24. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/666>.
3. Маринченко І. Цифрові технології як сучасна стратегія розвитку професійної освіти. *Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта 2020 : глобалізований простір інновацій*: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 28 трав. 2020 р. Київ ; Біла Церква : Авторитет, 2020. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-97763-9-6-2020-429-432>.
4. Information and Analytical Support for the Digital Transformation of Education and Pedagogy: Domestic and Foreign. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/themes/0123U100476/> (дата звернення: 10.05.2024).

Цифрова педагогіка як ціннісний аспект цифрової трансформації університету

ЛУЧАНІНОВА Ольга Петрівна⁴

<https://orcid.org/0000-0001-8336-9273>
2017olgapetrovna@gmail.com

Анотація. Розглянуто цифрову педагогіку як ціннісний аспект цифрової трансформації університету. Зазначено, що науковці аналізують різні види/вектори/галузі педагогіки, зокрема такі, як інноваційна, трансформативна гуманістична, продуктивна, цифрова, але головним завданням педагогіки є освітній розвиток особистості (через ідеї кордоцентризму Г. Сковороди, педагогіку серця В. Сухомлинського, педагогіку добротворення Івана Зязюна тощо). Зауважено, що викладач має бути на сторожі етичних і виховних принципів особистості кожного здобувача освіти, адже цифрова педагогіка зберігає живе спілкування, адаптуючи навчальні наративи до особливостей цифрового формату. Наголошено, що оволодіння цифровими вміннями відбувається в міждисциплінарному полі, а ціннісним аспектом цифрової педагогіки є збереження триєдиної едукатії – навчання, розвиток і виховання здобувачів освіти з постійною адаптацією до трансформаційних процесів в університеті.

Ключові слова: цифрова трансформація, цифрова педагогіка, концепції освіти, морально-етичні завдання, міждисциплінарне поле, ціннісний аспект.

Digital Pedagogy as a Value Aspect of the University's Digital Transformation

LUCHANINOVA Olga

Abstract. This article is devoted to digital pedagogy as a valuable aspect of the university's digital transformation. Scientists analyze different types/vectors/fields of pedagogy: innovative, transformative, humanistic, productive, digital, but the main task of pedagogy is the educational development of the individual (due to the ideas of cordocentrism of H. Skovoroda, pedagogy of the heart of V. Sukhomlynskyi, pedagogy of benevolence of Ivan Zyazyun, etc.); digital pedagogy should be based on other concepts of education in comparison with the traditional approach to the organization of the educational process; by content, digital pedagogy is a system of scientific knowledge, practical abilities and skills, as well as moral and ethical tasks that must be mastered in the process of learning in an electronic educational environment. The teacher must be on the lookout for the ethical and educational principles of the student's personality; digital pedagogy preserves live communication with students, adapting educational narratives to the features of the digital format. The acquisition of digital skills takes place in an interdisciplinary field; a valuable aspect of digital pedagogy is the preservation of a unified education – teaching, development and education of students with constant adaptation to transformative processes at the university.

Keywords: Digital Transformation, Digital Pedagogy, Concepts of Education, Moral and Ethical Tasks, Interdisciplinary Field, Value Aspect.

I. Актуальність проблеми. Мета, завдання і методи дослідження

Цифрова трансформація університету відбувається в освітньому процесі й заради нього. Освітній процес – це взаємодія його учасників на засадах

⁴ ©ЛУЧАНІНОВА Ольга Петрівна (LUCHANINOVA Olga)

педагогіки. У цифровому суспільстві педагогіка має враховувати вплив цифрової трансформації, цифрових технологій на освітні процеси. Цифрові технології як технічний засіб для навчання сприяють ефективному пошуку інформації, систематизують її, представляють у цифровій формі.

Цифровізація освіти є пріоритетом у державній і освітній політиці держави. Рухаючись до освіти 4.0, 5.0, маємо спиратися на програму великої трансформації «Освіта 4.0: український світанок». Елементи дослідження цифрової педагогіки як ціннісного аспекту цифрової трансформації університету знаходимо в цифровій гуманістичній педагогіці (В. Биков, М. Лещенко, Л. Тимчук); в аналізі класичної та адаптивної педагогіки в умовах багатоваріантного розвитку вищої педагогічної освіти (В. Бондар, І. Шапошнікова, М. Севастюк); у сучасних педагогічних концепціях навчання учнів старшої школи (О. Кузьменко); у самій цифровій педагогіці в контексті підвищення якості освітніх послуг (Н. Сачанюк-Кавецька, Н. Маятіна, О. Новак) та ін. [1; 2; 3; 4; 5].

Метою дослідження – розкрити особливості цифрової педагогіки як ціннісного аспекту цифрової трансформації університету, спираючись на адаптивність процесу; схарактеризувати цифровий наратив у педагогіці як новий підхід до набуття знань і навичок, описати технології штучного інтелекту в цифровій педагогіці.

Методи дослідження. Використано аналіз наукових статей щодо особливостей цифрової педагогіки і поняття «наратив» зокрема; синтез наукової інформації, порівняння даних про традиційну і цифрову педагогіки, узагальнення матеріалу.

II. Виклад основного матеріалу

Науковці пропонують вживати категорію «цифрова гуманістична педагогіка», наголошуючи на розвитку людської особистості за допомогою цифрових технологій [1, с. 14]. Цифрова трансформація змінила життя й смисли людини в усіх сферах життя: лист, пошта → e-mail, книга → e-book,

audiobook; традиційна бібліотека → електронна бібліотека; енциклопедія → вікіпедія тощо). Викладач працює з новими видами «тексту», жанрами, новими формами дискусій та моделями комунікації, новими «базами даних» – гіпертекст, інфографіки, відеоблоги, інтернет-спільноти та ін. [1].

О. Кузьменко наголошує на моделі педагогіки мультиграмотності (multiliteracies pedagogical model), в основі якої лежить проблемно-діяльнісний підхід, зокрема орієнтація на учня, врахування його прав і різноманітних потреб, формування навичок та умінь мисленнєвої діяльності [3]. Навички мультиграмотності є необхідними для освіти як 4.0, так і 5.0 і не виключають цифрову компетентність.

Діджиталізація перетворює освітню реальність в університеті на іншу за змістом і формою навчальні заняття, які нині містять віртуальні елементи. На нашу думку, цифрова педагогіка – це адаптивна педагогіка, що приймає суспільні виклики, завдяки гнучкості якої в нових умовах все одно розв’язується основне завдання – розвиток особистості учня/студента за допомогою цифрових технологій. Цифрова педагогіка трансформує форми і методи навчання в нові або інноваційно використовує свій потенціал, «здатна допомогти кожному суб’єкту знайти надію і забезпечити спроможність досягти спочатку ззовні поставленої, а потім і мотивованої мети» [2, с. 7]. Завдяки умовам, які створює цифрова педагогіка, студент бере активну участь у процесі соціалізації і не лише адаптується до соціуму, а й впливає на своє оточення, виявляє творчу ініціативу за допомогою цифрових технологій.

Інтегральна освітньо-педагогічна реальність в університеті поєднує реальний і віртуальний простори, є прикладом взаємодії біологічного й технологічного компонентів для забезпечення якості навчання. Одним із ціннісних аспектів цифровізації є трансформація поняття «розповідь», у нашому випадку мова про розповідь як виклад навчального матеріалу викладачем.

Нині популярним у медіа під час спілкування у навчанні стало слово «нарратив». Автори посібника «Цифрова гуманістична педагогіка» (2017)

зазначають, що цифрові наративи (історія, розповідь, опис чи повідомлення), цифрові пізнавальні чи розважальні сюжети, нетнографія (поведінка людей в мережі) є способом розуміння світу через розповіді людей. Основоположник наративної теорії – Д. Брунер (J. Bruner) наголошує: людина досягає саморозуміння через наратив, акцентуючи увагу на значущих моментах життя. Особистість – це своєрідний «текст», а її розуміння подібне до розуміння тексту. Значення наративу як способу розуміння навколишньої дійсності призвело до переосмислення процесу навчання людини. Наратив – особливий вид комунікації між людьми, особлива форма пізнання й представлення реальності. Цифрові наративи – це мультимедійні народні сонети, в яких фотографії відкриваються як історії (для розуміння), і ці історії є частинками загальної розповіді [1; 6].

Цифровий наратив (Digital Narrative) – це авторська оповідь, що поєднує цифрові зображення, текст (словесний, відео, музичний) й створює найбільш сприятливі умови для передавання повної інформації з досліджуваної теми та засвоєння її шляхом розширення каналів сприймання.

Таблиця 1

Порівняння навчально-пізнавальних наративів у традиційній і цифровій педагогіці

Традиційна педагогіка	Цифрова педагогіка
Розповідь В освіті: різні види лекції: вступна, проблемна, бінарна, традиційна; монолог лектора. У літературі: казка, поезія в прозі, оповідання, повість, новела. Малі форми: есе, акварель, етюд, ескіз.	Цифровий наратив Авторська оповідь, що поєднує цифрові зображення; цифрові тексти, презентації, розповіді на блогах, твіtter-романи, ігрові квести, відеокліпи, анімаційні фільми, відеоблоги, фотоколажі, описи подій в соцмережах
Сприйняття через слухання Звуки, фарби тексту - в уяві Рефлексія читача /слухача	Звук, текст, відео - наяву Комунікація через обмін цифровими наративами

Отже, цифровий наратив (як елемент цифрової педагогіки) є новим підходом до набуття знань і навичок, необхідних для досягнення успіху в сучасному світі.

Так, в умовах війни здобувачі освіти не дуже заглиблюються в читання лекційного матеріалу в гуглкласі. Отримавши завдання як допуск до контрольної роботи – створити презентацію до певної лекційної теми з подальшим її захистом і скласти 8–10 тестових питань з 4 варіантами відповідей, з яких одна є правильною, студенти змушені переключитися з пасивного читання лекцій на активний пошук яскравих фраз, визначень, цитат видатних людей; дотримувати правил створення слайдів у презентації, шукати додаткову цікаву інформацію, фото, створювати діаграми.

Найцікавіше відбувається під час онлайн-занять: усі готові захистити свої знання через презентацію, студенти-слухачі активно ставлять питання, автор презентації коментує, розкриває ці питання, чим поглиблює знання всіх присутніх. У підсумку студенти зазначають, що шукали інформацію, аналізували її, інтерпретували – і цим розвивали дослідницьку компетентність; коментували презентацію через слайди, дискутували – удосконалювали комунікативну компетентність; виявляли критичне мислення під час створення навчального тесту; брали відповідальність за обране рішення під час дискусії або обговорення квазіпрофесійної ситуації.

Нове використання навчального наративу завдяки цифровій педагогіці дає свої результати, сприяє виникненню нової освітньої парадигми; застосування ІКТ під час навчання передбачає аналіз педагогічних змін і досліджень – вивчення особистості учня/студента у віртуальному просторі, поява вчителя/викладача інноваційного типу. Можемо говорити про цифрового педагога, його творчий потенціал, здатність генерувати і продукувати нові ідеї, а головне – проєктувати нове змістовне наповнення занять.

Галузь цифрової педагогіки не скасовує педагогічну майстерність вчителя/викладача, не допускає знецінення духовно-моральних принципів, цифровий викладач завжди дотримує триєдиної едукативності – навчання, розвиток і виховання. Цифрова трансформація освітнього процесу забезпечується такими основними педагогічними технологіями, як дистанційне навчання, змішане навчання, технологія організації проєктної діяльності здобувачів освіти [5].

Викладач використовує різноманітні освітні технології, цифрові платформи, цифрові навчальні матеріали, інноваційні форми та методи навчання, вербальні й невербальні засоби навчання в освітньо-цифровому просторі університету. Окреме місце серед трансформаційних процесів в університеті займає штучний інтелект.

Таблиця 2

Технології штучного інтелекту в цифровій педагогіці*

Назва технології	Можливості технології
Deepai	Генерує картинки за текстовими запитам
Paintbytext	Редагування своїх світлин та створення матеріалів для презентацій
Bedtimestory –	ШІ для створення історій
Talk to Books	ШІ відповідає на запитання цитатами з книжок, опрацьовує абстрактні питання, наприклад: «Що є сенсом життя?» або «Що означає бути людиною?»
Mubert	Створює музику за жанром або настроєм
Pictory	Витягує контент із записів Zoom, Teams і вебінарів; створює відеоконтент для соціальних мереж
ChatGPT	Створює будь-який текстовий контент, тільки треба правильний промпт. Створює вправи для занять, шукає потрібну інформацію.
Kaiber	Створює анімовані ролики

Укладено за джерелом* [7]

Цифрова педагогіка проходить етап оцінювання своїх як потенційних можливостей, так і проблем, наприклад із безпекою. На тлі комплексної цифровізації суспільства й освіти зокрема існує проблема готовності професорсько-викладацького складу до оволодіння цифровою компетентністю, дослідження впливу цифрових технологій на здоров'я студентів.

Серед проблем і ризиків – етичні проблеми користування інформацією, виконання завдань за допомогою штучного інтелекту, відсутність рівних умов доступу до цифрових послуг та інформаційних продуктів через проживання в районі, де відбуваються воєнні дії, слабкі мережеві джерела, різний рівень підготовки учасників. Тож маємо оволодіти трьома «трансформаційними компетентностями»: створення нових цінностей, зняття напруженості й розв'язання дилем та відповідальність.

III. Висновки. Перспективи подальшого дослідження

Проаналізувавши цифрову педагогіку як ціннісний аспект цифрової трансформації університету, робимо такі висновки:

– науковці аналізують різні види/вектори/галузі педагогіки, зокрема такі, як інноваційна, трансформативна, гуманістична, продуктивна, цифрова, але головним завданням педагогіки є освітній розвиток особистості (через ідеї кордоцентризму Г. Сковороди, педагогіку серця В. Сухомлинського, педагогіку добротворення Івана Зязюна тощо);

– цифрова педагогіка має спиратися на інші концепції освіти порівняно з традиційним підходом до організації освітнього процесу;

– за змістом цифрова педагогіка – це система наукових знань, практичних умінь і навичок, а також морально-етичних завдань, які необхідно опанувати в процесі навчання в електронному освітньому середовищі. Викладач має бути на сторожі етичних і виховних принципів особистості студента;

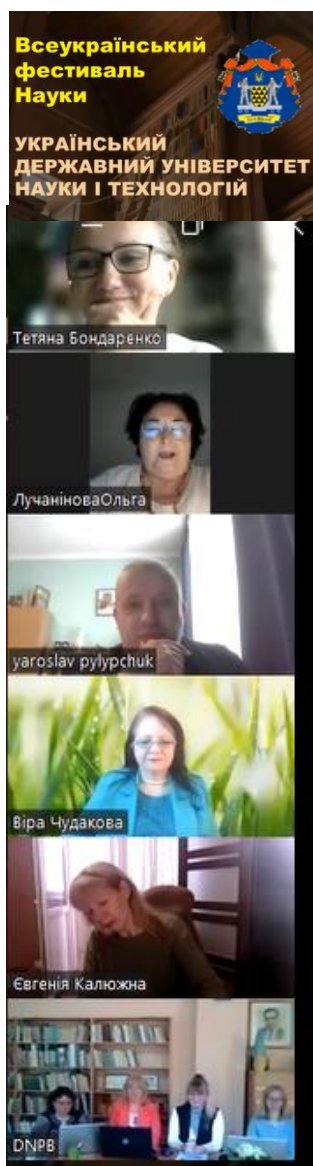
– цифрова педагогіка зберігає живе спілкування зі студентами, адаптуючи навчальні наративи до особливостей цифрового формату. Оволодіння цифровими вміннями відбувається в міждисциплінарному полі;

– ціннісним аспектом цифрової педагогіки є збереження триєдиної едукації – навчання, розвиток і виховання студентів з постійною адаптацією до трансформаційних процесів в університеті.

Бібліографія:

1. Биков В., Лещенко М., Тимчук Л. Цифрова гуманістична педагогіка: посібник. 2017. 181 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/710669/> (дата звернення: 15.05.2024).
2. Бондар В. І., Шапошнікова І. М., Севастюк М. С. Класична та адаптивна педагогіка в умовах багатоваріантного розвитку вищої педагогічної освіти. *Педагогічні науки*. 2015. Вип. 125. С. 5–16.
3. Кузьменко О. М. Сучасні педагогічні концепції навчання учнів старшої школи. *Освітологічний дискурс*. 2015, № 3 (11) С. 163–174. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/33691616.pdf> (дата звернення 15.04.2024).
4. Програма великої трансформації «Освіта 4.0: український світанок». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2022/12/10/Osvita-4.0.ukrayinskyy.svitanok.pdf> (дата звернення 15.04.2024).

5. Сачанюк-Кавецька Н. В., Маягіна Н. В., Новак О. М. Цифрова педагогіка у контексті підвищення якості освітніх послуг. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія «Педагогічні науки: реалії та перспективи». 2021. Вип. 80(2). С. 131–136. URI: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/34804> (дата звернення 2.05.24)
6. Trzebiński J. Narracyjne konstruowanie rzeczywistości, [w:] Trzebiński J. (red.) Narracja Jako Sposób Rozumienia Świata, Gdańsk. 2002. 292 s.
7. 11 технологій штучного інтелекту, які допоможуть зробити навчання ефективнішим. URL: https://znayshov.com/News/Details/11_tekhnolohii_shtuchnoho_intelektu_Yaki_dopomozhut_zrobyty_navchannia_efektyvnishym (дата звернення 02.05.2024).

РОЛЬ НАУКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ В СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТНІХ СЕРЕДОВИЩ

Розвиток наукового потенціалу педагога в інноваційному середовищі академії неперервної освіти

БІЛИК Надія Іванівна⁵

<https://orcid.org/0000-0003-2344-5347>
bilyk@pano.pl.ua

Анотація. Обґрунтовано розуміння терміна «науковий потенціал», його структуру. Розкрито розвиток наукового потенціалу педагога в інноваційному середовищі закладу освіти. Сконцентровано увагу на необхідності його дослідження, стимулювання розвитку та реалізації в академії неперервної освіти.

Ключові слова: науковий потенціал, інноваційне середовище, академія неперервної освіти, педагог.

Development of Teachers' Scientific Potential in the Innovative Environment of the Academy of Continuing Education

BILYK Nadiia

Abstract. This thesis substantiates our understanding of the term «scientific potential» and its structure. The development of the scientific potential of teachers in the innovative environment of an educational institution is revealed. Attention is focused on the need for research, stimulation of development, and implementation in the academy of continuing education.

Keywords: Scientific Potential, Innovative Environment, Academy of Continuous Education, Teacher.

I. Актуальність проблеми. Мета, завдання і методи дослідження

Важливо розуміти, що головним джерелом професійного зростання педагогів стають не природні й матеріальні ресурси, а ідеї та інновації науковців країни. Тож збільшення наукового потенціалу України може бути досягнуто за допомогою забезпечення вчених необхідними ресурсами, зокрема фінансуванням наукових досліджень, створенням необхідної інфраструктури та забезпеченням доступу до сучасного обладнання й технологій. Для забезпечення високої якості наукових досліджень необхідно також залучати до роботи в українських дослідницьких центрах учених зі світовим ім'ям і досвідом [2, с. 10]. Науковий потенціал визначає сукупність можливостей й академії неперервної освіти України щодо генерування

⁵ ©БІЛИК Надія Іванівна (BILYK Nadiia)

необхідних знань, які втілюються у кількісних і якісних характеристиках інновацій і визначаються кількістю та професійністю вчених, які працюють у цій сфері. З огляду на це є необхідність в основу неперервної освіти на перші позиції ставити науку та її результати, від яких насамперед залежать темпи розвитку наукового потенціалу педагога.

Метою статті є розкриття терміна «науковий потенціал» як чинника зростання інноваційного середовища академії неперервної освіти в сучасних умовах, необхідність і актуальність чого зумовлена зокрема підготовкою науково-педагогічних кадрів.

II. Виклад основного матеріалу

Науковий потенціал – система продукування наукових знань, яка охоплює такі складники: чисельність наукового персоналу і резерв наукових кадрів; кваліфікаційний склад наукових працівників та його відповідність вимогам щодо розв’язання завдань соціально-економічного розвитку; аспірантуру й докторантуру; організаційну структуру наукових колективів та їх науковий рівень; фінансові ресурси, що спрямовуються державою на розвиток наукових досліджень, матеріально-технічну та наукову інфраструктури; інформаційне забезпечення науки; ефективність використання здобутих наукових результатів у науковій, соціальній і виробничій сферах [3].

Я. Олійник, О. Трусій, розкриваючи сутність наукового потенціалу України, зазначають, що науковий потенціал є сукупністю наукових кадрів, фінансових, матеріально-технічних ресурсів; спрямованістю досліджень і розробок, економічною ефективністю їх використання, рівнем організації наукових, проєктно-конструкторських, практичних робіт і управління цими процесами [2].

Автори виокремлюють найважливіші параметри наукового потенціалу:

- структура наукової діяльності країни, регіону (за формами, регіональним розподілом, відомчою підпорядкованістю, секторами науки);
- кадрове забезпечення наукової діяльності в країні, регіоні;

- стан фінансового забезпечення наукової діяльності в країні, регіоні;
- рівень матеріально-технічного забезпечення наукової діяльності в країні, регіоні (матеріальна й технічна озброєність досліджень і науковців);
- результативність науково-дослідної діяльності в країні, регіоні (кількість і зіставний рівень наукових розробок) [там само].

У цьому напрямі В. Лугова, аналізуючи стан наукового потенціалу вищих навчальних закладів України, свідчить як про наявність значного потенціалу у сфері наукових досліджень, так і про необхідність розв'язання цілого комплексу проблем, пов'язаних із кадрами та фінансуванням науки. Автор вважає, що важливим кроком для розв'язання значної частини цих проблем є розроблення методики рейтингування наукової діяльності вищих навчальних закладів та пов'язані з нею заходи щодо додаткового їх фінансування [1, с. 555].

Погоджуємося з В. Луговою, що актуальним завданням є створення умов щодо публікацій результатів наукових досліджень ученими України в закордонних журналах або в українських виданнях, які увійшли до міжнародних наукометричних баз. Як зазначають С. Бушуєв, А. Білощицький, В. Гогунський, доступ до множини публікацій світової спільноти науковців відкриває нові можливості щодо аналізу наукового рівня досліджень, що відображені в публікаціях. Саме цитування цих публікацій колегами є оцінкою якості й значущості для науки і практики здобутих результатів [там само, с. 553]. Отже, результативність використання наукового потенціалу оцінюємо за такими показниками: кількістю монографій і публікацій на одного штатного працівника, кількістю публікацій у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних. На нашу думку, джерелами готовності педагога до інноваційної діяльності є інноваційне середовище, інноваційний потенціал закладу освіти, інноваційна культура педагога. Інноваційне середовище – це педагогічно доцільно організований простір життєдіяльності, який сприяє максимальному розвитку природного ресурсу особистості педагога.

Тож система роботи академії неперервної освіти в напрямі формування готовності педагогів до інноваційної діяльності має передбачати створення

сприятливого інноваційного середовища, яке спонукатиме педагогів до саморозвитку та самоорганізації, активну роботу професійних об'єднань з обміну інноваційним педагогічним досвідом, роботу педагогічних майстерень і залучення коучів, тренерів для розвитку психоемоційних навичок педагогів.

За І. Неділько, А. Хомярчук, Л. Магдисюк, зміст інноваційного освітнього середовища передбачає інновації основних елементів: інтегрована дошкільна, початкова та середня школа, автономія студента, заснована на запитах і співпраці навчання; викладачі (фасилітатори навчання) проєктують і готують будь-які матеріали, переважно за допомогою інноваційних платформ, шукають найкращі доступні ресурси: програмне забезпечення, вебсторінки, навчальні ігри, відео, моделювання тощо [4, с. 286].

Важливим показником, який свідчить про стан наукового потенціалу закладів вищої освіти, є якісний склад науково-педагогічних працівників, а саме частка працівників, які мають науковий ступінь у загальній кількості штатних працівників; частка працівників науково-дослідної частини, інституту, сектору, відділу закладу вищої освіти і наукових установ у загальній кількості штатних працівників; кількість дисертацій, які захищено у закладах вищої освіти відносно кількості штатних працівників. Показником, який свідчить про результативність використання наукового потенціалу, є передусім публікаційна активність науково-педагогічних працівників. Упродовж останніх років значно зросла актуальність міжнародного визнання наукового потенціалу, що сприяло посиленню значущості показників публікаційної активності науковців у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних (Scopus, Web of Science, для соціогуманітарних – Scopus).

Важливим показником, який свідчить про стан наукового потенціалу академії неперервної освіти, є якісний склад науково-педагогічних працівників, які мають науковий ступінь у загальній кількості штатних працівників, кількість дисертацій, які захищено в закладі освіти, щодо кількості штатних працівників. Показником, який свідчить про результативність використання наукового потенціалу, є передусім публікаційна активність науково-педагогічних працівників академії неперервної

освіти. Підтвердженням цього є зростання показників публікаційної активності науковців у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних (Scopus, Web of Science, Copernicus). Зазначимо, що сучасні технології вносять інновації в основну динаміку: сучасні освітні середовища використовують час гнучкіше, «мікспедагогіка», збагачена за допомогою цифрового навчання, віртуальні середовища, які використовують для зберігання знань, є доступними в будь-якому місці, у будь-який час і забезпечують постійне спілкування між викладачами та слухачами курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

III. Висновки. Перспективи подальшого дослідження

Отже, необхідно розвивати національну наукову школу та забезпечувати можливість для проведення наукових онлайн-конференцій і вебсемінарів тощо, здійснювати співпрацю академій неперервної освіти з науковими установами, що сприятиме об'єднанню знань і досвіду для досягнення спільних цілей. Важливо також забезпечити ці заклади освіти необхідними ресурсами та створювати сприятливе інноваційне середовище для розвитку наукового потенціалу педагогів.

Бібліографія:

1. Лугова В. М. Науковий потенціал ВНЗ України та результативність його використання. *Економіка і суспільство*. 2017. № 8. С. 547–555.
2. Олійник Я. Б., Трусій О. М. Науковий потенціал України: регіональний аспект формування і використання. URL: http://www.geopolitika.crimea.edu/archiv/2014/tom/0-v-2/002_oleinik.pdf (дата звернення: 30.04.2024).
3. Науковий потенціал: матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Науковийпотенціал> (дата звернення: 30.04.2024).
4. Неділько І. М., Хомярчук А. П., Магдисюк Л. І. Інноваційне освітнє середовище: теоретичний аспект. *Перспективи та інновації науки*. 2022. №6 (11). С. 278–287. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-6\(11\)-278-287](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-6(11)-278-287).

Міжнародні комунікації у системі трансферу знань: досвід проєктно-грантової діяльності у сфері освіти

БОНДАРЕНКО Тетяна Сергіївна⁶

<https://orcid.org/0000-0001-9879-0319>

bondarenko.tc14@gmail.com

Анотація. Подано сучасні погляди на міжнародну комунікацію та особливості організації та проведення проєктно-грантової роботи. Розкрито важливість та переваги міжнародної науки, міжнародної мобільності та необхідність їх проведення у закладах освіти і наукових установах.

Ключові слова: інформаційно-аналітичний супровід, міжнародні комунікації, проєктна діяльність, міжнародна наука, міжнародна мобільність.

International Communications in the Knowledge Transfer System: Experience of Project and Grant Activities in the Field of Education

BONDARENKO Tetiana

Abstract. The publication presents modern views on international communication and the specifics of organising and conducting project and grant work. The importance and advantages of international science, international mobility and the need for their implementation in an educational institution are revealed.

Keywords: Information and Analytical Support, International Communications, Project Activities, International Science, International Mobility.

I. Актуальність проблеми. Мета, завдання і методи дослідження

Нині умови глобалізації та сталого розвитку створили нові виклики для міжнародних комунікацій в системі освіти. У сучасних умовах сталого розвитку, ця проблема стає ще більш актуальною. Освітні заклади мають знаходити способи, як підвищити ефективність комунікацій в міжнародному контексті та дотримуватися міжнародних стандартів сталого розвитку. Сталість розвитку стала однією з найбільш актуальних тем в сучасному світі.

Міжнародні комунікації в умовах сталого розвитку мають враховувати екологічні, економічні та соціальні аспекти. Освітні заклади повинні враховувати ці аспекти при взаємодії з міжнародними партнерами та приймати відповідні заходи для зменшення негативного впливу своєї діяльності на навколишнє середовище та суспільство.

Мета дослідження – проаналізувати сучасні тенденції щодо напрямів та особливостей організації та налагодження міжнародних комунікацій у закладі

⁶ ©БОНДАРЕНКО Тетяна Сергіївна (BONDARENKO Tetiana)

вищої освіти з метою покращення взаємодії та ефективності впровадження проектно-грантової діяльності.

II. Виклад основного матеріалу

Міжнародні комунікації у системі трансферу знань відіграють ключову роль у розвитку глобальних зв'язків та обміні інформацією. Вони сприяють поширенню інновацій, розвитку наукових досліджень та впровадженню нових технологій у різних країнах [1, 2].

Основні аспекти міжнародних комунікацій:

- ❖ Обмін інформацією. Важливість обміну науковими відкриттями та технологічними розробками через конференції, публікації та онлайн-платформи.
- ❖ Співпраця між установами. Створення партнерства між університетами, дослідницькими центрами та корпораціями з різних країн для реалізації спільних проектів.
- ❖ Культурні обміни. Програми обміну студентами і науковцями, які допомагають розумінню різних культур і підходів до науки.
- ❖ Вплив технологій. Роль цифрових технологій та інтернету у спрощенні комунікацій і доступі до знань на міжнародному рівні.
- ❖ Економічні аспекти. Розвиток економічних зв'язків через трансфер технологій, що може сприяти економічному зростанню.

Ці елементи сприяють ефективному трансферу знань та зміцненню глобальної наукової спільноти.

У напрямки міжнародної діяльності закладу вищої освіти (далі – ЗВО) обов'язковим елементом та важливою складовою є організація та ведення проектної діяльності, яка в основному спрямована на залучення міжнародної спільноти до важливих питань, які турбують науковців та управлінців у ЗВО.

Проектна діяльність – це процес планування, виконання та управління завданнями, що мають конкретну мету і обмежені в часі.

Основні етапи проектної діяльності:

- ініціація – визначення мети, обсягу та зацікавлених сторін проєкту;
- планування – розроблення детального плану дій, включаючи ресурси, бюджет та графік;
- виконання – реалізація завдань, контроль прогресу та управління командою;
- моніторинг та контроль – оцінка виконання проєкту, внесення коректив;
- завершення – оформлення результатів, звітність та аналіз успішності.

Проєктна діяльність часто використовується в освіті, бізнесі та інших сферах для досягнення специфічних цілей.

Також важливою складовою перспективного розвитку закладу освіти є проєктно-грантова діяльність закладу, наявність міжнародних проєктів, партнерів, потужносте закладу, фінансування тощо.

Проєктно-грантова діяльність у сфері освіти відіграє важливу роль у розвитку освітніх закладів та впровадженні інновацій. Основні аспекти цієї діяльності включають такі позиції, як:

- фінансування досліджень: гранти надають можливість освітнім установам та дослідникам отримувати фінансування для проведення наукових досліджень і розробок;
- інноваційні проєкти: гранти підтримують впровадження нових методик навчання, розробку навчальних матеріалів та використання сучасних технологій;
- міжнародна співпраця: проєкти часто сприяють встановленню міжнародних зв'язків, що дозволяє обмінюватися досвідом і знаннями з закордонними партнерами; підвищення кваліфікації: завдяки грантовій підтримці, викладачі та студенти можуть брати участь у тренінгах, семінарах і конференціях;
- соціальні проєкти: багато грантів спрямовані на розвиток соціальних ініціатив у сфері освіти, таких як підтримка інклюзивної освіти або екологічних проєктів.

Ці аспекти роблять проєктно-грантову діяльність важливою складовою розвитку освітнього сектору.

Ще одним напрямом міжнародної комунікації є міжнародна мобільність.

Міжнародна мобільність у сфері освіти означає обмін студентами, викладачами та дослідниками між країнами. Основні переваги включають:

- культурний обмін – покращення міжкультурного розуміння та толерантності;
- академічний розвиток – доступ до різноманітних навчальних програм і методів викладання;
- професійні можливості – розширення мережі контактів та покращення кар'єрних перспектив;
- особистісний розвиток – формування адаптивності, незалежності та лідерських навичок.

Міжнародна мобільність сприяє глобалізації освіти та підвищує якість навчання.

Окрім міжнародної мобільності, проектно-грантової діяльності важливим напрямом розвитку міжнародних комунікацій у системі трансферу знань відіграє міжнародна наука.

Міжнародна наука—це співпраця дослідників з різних країн для вирішення глобальних наукових викликів. Основні аспекти: *спільні дослідження*: об'єднання ресурсів та знань для вивчення складних проблем; *публікації та конференції*: поширення результатів через міжнародні видання і наукові заходи; *інновації*: обмін новими ідеями та технологіями, що сприяє розвитку науки; *гранти та фінансування*: підтримка дослідницьких проєктів на міжнародному рівні. Міжнародна наука сприяє прогресу в різних галузях, покращуючи якість життя і вирішуючи важливі глобальні питання.

III. Висновки. Перспективи подальшого дослідження

Міжнародні комунікації у системі трансферу знань забезпечують швидкий і якісний обмін інформацією між країнами, співпраця сприяє впровадженню інновацій і нових технологій у різних сферах; глобальні мережі дозволяють реалізовувати спільні наукові проєкти, що підвищують рівень досліджень;

обмін досвідом і знаннями сприяє кращому розумінню культурних особливостей, що зміцнює міжнаціональні зв'язки; трансфер знань позитивно впливає на економічне зростання, сприяючи розвитку нових ринків і підвищенню конкурентоспроможності.

Таким чином, міжнародні комунікації є ключовим елементом успішної інтеграції знань у глобальному масштабі.

Бібліографія:

1. Баценко Л. М., Галенін Р. В. Сучасні виклики теорії та практики міжнародних комунікацій в системі адміністративного управління організації в умовах сталого розвитку: системний підхід. *Збірник наукових праць ДУІТ. Серія «Економіка і управління»*. 2023. Вип. 53. С. 58–66. DOI: <https://doi.org/10.32703/2664-2964-2023-53-58-66>.
2. Ting-Toomey S., Chung L. C. International and Intercultural Communication Competence: A Review and Agenda for Future Research. *International Journal of Intercultural Relations*. 2012. 36(6), P. 921–938. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2012.07.009>.

Дослідницький доробок відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

РОСТОКА Марина Львівна⁷

<https://orcid.org/0000-0002-1891-5482>

marilvross@gmail.com

Анотація. Актуалізовано проблему інноватизації інформаційно-аналітичного супроводу освіти, педагогіки і психології. Представлено основні прикладні результати наукових досліджень відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти у дослідницькому доробку періоду 2020-2024 рр.

Ключові слова: інформаційно-аналітичний супровід, освіта, педагогіка, психологія, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Research Scientific Achievements of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine

ROSTOKA Marina

Abstract. The problem of innovation of information and analytical support of education, pedagogy and psychology is actualised. The main applied results of scientific research of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education in the research work of the period 2020-2024 are presented.

Keywords: Information and Analytical Support, Education, Pedagogy, Psychology, V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine.

I. Актуальність проблеми. Мета, завдання і методи дослідження

Відділ наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти (далі – ВНІАСО) Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського (далі – ДНПБ) було створено у зв'язку із зростанням ролі інформаційної аналітики в усіх сферах життя суспільства, в тому числі й у бібліотечному й в освітньому середовищах. Упродовж декількох років уточнено та поглиблено зміст і напрями роботи відділу, тривало вдосконалення внутрішньої розбудови, яка мала б з найбільшою ефективністю уособлювати його головне наукове призначення й практичні функції. ВНІАСО є основною структурною одиницею ДНПБ для виконання фундаментальних і прикладних наукових досліджень (НД) відповідно до основних наукових напрямів із педагогічних наук в Україні, затверджених Національною академією

⁷ ©РОСТОКА Марина Львівна (ROSTOKA Marina)

педагогічних наук України (НАПН України), та з питань галузевого бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства й інформаційної діяльності відповідно до вимог нормативних актів Кабінету Міністрів України щодо формування й виконання замовлень на проведення наукових досліджень за рахунок коштів державного бюджету [2, 3].

Метою діяльності ВНІАСО є формування та упровадження системи наукового інформаційно-аналітичного супроводу педагогіки, психології, освіти України в умовах світової глобалізації, цифровізації та євроінтеграційних процесів. Основними напрямками діяльності ВНІАСО є: здійснення наукової інформаційно-аналітичної діяльності, упровадження й моніторинг упровадження результатів наукових досліджень, наукове співробітництво, проведення масових науково-практичних заходів, зв'язки із засобами масової інформації та громадськістю тощо. Й все ж таки головним напрямом діяльності ВНІАСО є проведення наукових досліджень з організації інформаційно-аналітичного супроводу освіти, педагогіки й психології.

Тому саме на меті нашого оповідання є знайомство наукового і освітянського кола з результатами роботи співробітників відділу, які представлено ефективним дослідницьким доробком (2020–2024 рр.).

Застосовано методи кластерного і контент-аналізу підготовленої наукової продукції, застосовано метод прогнозування результатів.

II. Виклад основного матеріалу

За період 2020–2024 рр. діяльності ВНІАСО підготовлено планову продукцію, яка відповідає завданням наукових досліджень, що виконувались і виконуються співробітниками відділу. Розглянемо основні результати, що отримано виконавцями відділу у зазначений період.

1. Наукове дослідження «Бібліографічний та аналітичний супровід діяльності Національної академії педагогічних наук України щодо науково-методичного забезпечення модернізації та реформування освіти» (2020–2022), завершене НД (керівники наукового дослідження – А. В. Селецький,

С. В. Лапаєнко) [1], в ході якого схарактеризовано нове систематизоване та цілісне знання про діяльність НАПН України щодо розвитку української освіти, педагогіки та психології, що ознайомлює цільову аудиторію користувачів з результатами досліджень науковців НАПН України з актуальних питань модернізації та реформування освіти, інноваційного розвитку освітянської галузі в умовах загальноцивілізаційних викликів, розгортання євроінтеграційних та глобалізаційних процесів, імплементації нового освітнього законодавства, значного зростання фахової інформації й масштабних змін на цій основі в трансформаційному поступі освіти і науки України.

Щойно ведеться системний моніторинг впровадження отриманих прикладних результатів дослідження (рис. 1).

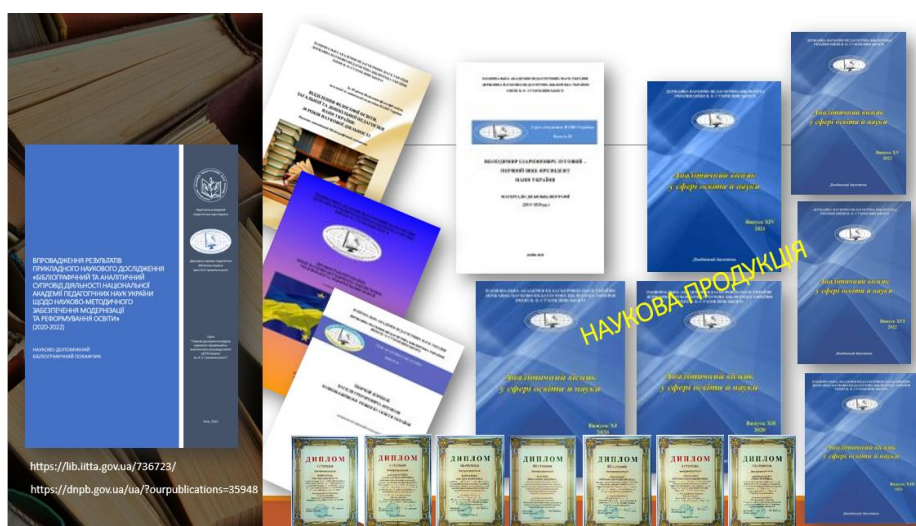

Рис. 1. Основний науковий доробок співробітників ВНАСО за 2020-2022 рр.

По результатам наукового дослідження отримано нагороди НАПН України за перемогу у конкурсних номінаціях, відзначено співробітників відділу почесною грамотою і подяками НАПН України.

Згідно з рекомендаціями за результатами завершеного прикладного наукового дослідження «Бібліографічний та аналітичний супровід діяльності Національної академії педагогічних наук України щодо науково-методичного забезпечення модернізації та реформування освіти» у 2023 р. розпочато наукове дослідження «Інформаційно-аналітичний супровід цифрової трансформації освіти і педагогіки: вітчизняний і зарубіжний досвід».

2. Наукове дослідження «Інформаційно-аналітичний супровід цифрової трансформації освіти і педагогіки: вітчизняний і зарубіжний досвід» (2023–2025), перехідне НД (керівник наукового дослідження – М. Л. Ростока) [4], у ході якого прогнозується отримання нового систематизованого та цілісного знання про цифрову трансформацію української і зарубіжної освіти, педагогіки, а саме: удосконалення теоретико-методичних підходів до добору, опрацювання, систематизації, застосування і популяризації документів та матеріалів з питань цифрової трансформації освітньої сфери; введення до наукового обігу систематизованої та упорядкованої аналітичної і узагальнюючої інформації щодо інформаційно-аналітичного супроводу цифрових трансформаційних освітніх змін в умовах воєнного стану; опис та класифікацію результатів наукової діяльності з питань цифрової трансформації освіти і педагогіки в Україні; аналітико-синтетичне опрацювання та поширення зарубіжного досвіду цифрової трансформації сфери освіти. Генерується нове знання про діяльність НАПН України щодо розвитку української освіти, педагогіки та психології тощо. Практичний результат дослідження полягає у визначенні теоретико-методичних засад цифрової трансформації освіти і педагогіки, створенні наукової інформаційно-аналітичної, узагальнюючої довідкової й оглядової продукції для здійснення якісного супроводу процесу цифрової трансформації сфери освіти, педагогіки і психології, нарощенні електронного ресурсу ДНПБ на основі відбору, опрацювання, систематизації, застосування й популяризації нових освітніх науково-методичних знань, що є результатом інноваційної діяльності із застосуванням ІКТ.

Метою дослідження є визначення теоретичних і методичних засад здійснення інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти і педагогіки, вивчення та поширення вітчизняного і зарубіжного досвіду використання цифрових технологій в освіті.

Розпочато апробацію й упровадження отриманих проміжних і кінцевих результатів дослідження (рис. 2, 3, 4, 5).

Рис. 2. Основний науковий доробок співробітників ВНІАСО за 2023 р.

Рис. 3. Електронні ресурси: інформаційно-аналітичні огляди у контексті наукових досліджень ВНІАСО (2023 рік)

Рис. 4. Конкурсна перемога виконавців наукового дослідження ВНІАСО (2023-2024 рр.)

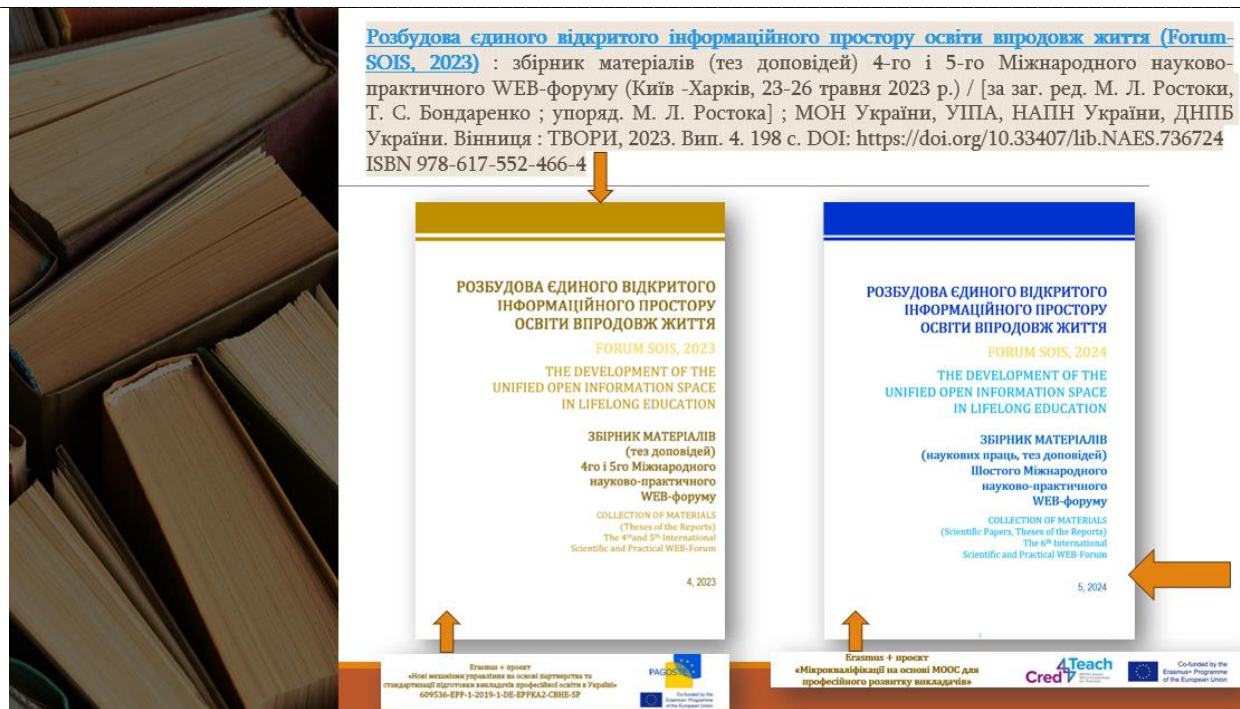

Рис. 5. Дисемінація наукових продуктів ВНІАСО у країнах ЄС у рамках проектів Еразмус+ (2023-2024 рр.)

Представлено у довідковій продукції науково-методичний доробок з питань цифрової трансформації освіти і педагогіки в умовах воєнного стану. Змістове наповнення та оприлюднення випусків довідкового бюлетеня «Аналітичний вісник у сфері освіти й науки», що є складником системи інформаційно-аналітичного та інформаційно-бібліографічного забезпечення освіти, педагогіки, психології, що здійснюється ДНПБ у контексті виконання поточного дослідження.

У 2023 році реалізовано нову концепцію розроблення довідкового бюлетеня і удосконалено методологію побудови аналітичних і реферативних оглядів, якою передбачено призначення ідентифікаторів DOI, ISBN; запропоновано актуальні до теми дослідження рубрики. Зміст рубрик «Наука і освіта: цифрові тренди», «Педагогіка: цифрові орієнтири», «Психологія цифрового простору: реалії воєнного періоду» сприяє оперативному отриманню користувачем логічно структурованої наукової інформації з проблематики сучасних наукових досліджень із питань цифрової трансформації національної науки й освіти, педагогіки, психології, зокрема у вигляді реферативних та аналітичних оглядів тощо.

3. Констатувальний етап зазначеного вище наукового дослідження уможливив новий вектор діяльності ВНІАСО – прикладне наукове дослідження «Інформаційно-аналітичний супровід психологічної науки у воєнний та повоєнний періоди» (2024–2025) (керівник наукового дослідження – І. Е. Коваленко) [5], у ході якого розпочався теоретико-аналітичний етап дослідницького пошуку та отримано поточні прикладні результати (рис. 6).

Рис. 6. Дослідницька діяльність виконавців наукового дослідження ВНІАСО (2024 рр.)

III. Висновки. Перспективи подальшого дослідження

Отже, науковцями ВНІАСО упроваджується дослідницький доробок, сформований у 2020-2024 рр. на виконання основних завдань відділу таких, як: проведення наукових досліджень у галузі формування та упровадження системи інформаційно-аналітичного супроводу педагогіки, психології й освіти України в умовах глобальних інформаційних впливів; узагальнення вітчизняного й зарубіжного досвіду інформаційно-аналітичної діяльності; розвиток корпоративних, творчих зв'язків, ділових контактів, взаємодії з освітянськими бібліотеками України та провідними аналітичними центрами України, вивчення динаміки й синтезу інформації науково-педагогічного характеру, здійснення постійного моніторингу чинного законодавства України

з питань освіти і науки через застосування наукових підходів, проведення бібліометричних досліджень, сприяння розвитку й удосконаленню науково-методичних та організаційних засад інформаційно-аналітичного забезпечення педагогіки, психології й освіти, формування електронних ресурсів веб-порталу Бібліотеки в межах компетенції відділу, надання методичної та практичної допомоги фахівцям освітянських бібліотек у створенні аналітичної інформації з урахуванням інноваційних технологій, упровадження в практику і моніторинг упровадження в практику освіти результатів дослідження, участь у міжнародних наукових конференціях, семінарах, конкурсах, виставках, інших масових заходах; публікація у зарубіжних наукових виданнях результатів досліджень, які не є конфіденційною інформацією тощо (рис. 8).

Рис. 8. Виставкова сертифікація виконавців наукових досліджень ВНІАСО (2024 р.)

Бібліографія:

1. Бібліографічний та аналітичний супровід діяльності Національної академії педагогічних наук України щодо науково-методичного забезпечення модернізації та реформування освіти» (2020–2022). *Електронна бібліотека НАПН України*. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/themes/0120U002095/> (дата звернення: 15.05.2024).
2. Відділ наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського [офіц. сайт ДНПБ]. URL:

<https://dnpb.gov.ua/?p=279> ; <https://dnpb.gov.ua/?p=304> (дата звернення: 15.05.2024).

3. Відділ наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського. *Електронна бібліотека НАПН України*. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/authors/7c2f078add071acf0066cc0354c0587d/> (дата звернення: 15.05.2024).
4. Інформаційно-аналітичний супровід цифрової трансформації освіти і педагогіки: вітчизняний і зарубіжний досвід» (2023–2025). *Електронна бібліотека НАПН України*. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/themes/0123U100476/> (дата звернення: 15.05.2024).
5. Інформаційно-аналітичний супровід психологічної науки у воєнний і повоєнний періоди України» (2024–2025). *Електронна бібліотека НАПН України*. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/themes/0124U000842/> (дата звернення: 15.05.2024).

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРИ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ, НАУКОВИХ УСТАНОВ, ОСВІТЯНСЬКИХ БІБЛІОТЕК

Використання інноваційних технологій у цифровому просторі закладів вищої освіти

ВАРАКСІНА Наталія Володимирівна⁸

<https://orcid.org/0000-0002-0333-5186>

natalia.varaksina@gmail.com

Анотація. Розглянуто використання інноваційних технологій у цифровому просторі закладів вищої освіти. Зазначено, що впровадження в освітній процес цих технологій, зокрема інформаційних, що сприяють інтенсифікації та індивідуалізації освіти, а також формуванню цифрових компетентностей майбутнього фахівця.

Ключові слова: освітній процес, вища освіта, інноваційні технології, інформаційні технології, цифровий простір, цифрові компетентності.

Use of Innovative Technologies in the Digital Space of Higher Education Institutions

VARAKSINA Nataliia

Abstract. The use of innovative technologies in the digital space of higher education institutions is considered. It is noted that the introduction of these technologies into the educational process, in particular information technologies that contribute to the intensification and individualization of education, to the formation of digital competencies of the future specialist.

Keywords: Educational Process, Higher Education, Innovative Technologies, Information Technologies, Digital Space, Digital Competences.

I. Актуальність проблеми. Мета, завдання і методи дослідження

Розвиток інноваційних методів і технологій є актуальним завданням для системи вищої освіти в Україні, адже підготовку сучасних фахівців для всіх сфер життя можна здійснити лише на основі нових освітніх програм, побудованих на інноваційних принципах. «Інновація освіти – цілеспрямований процес часткових змін, що ведуть до модифікації мети, змісту, методів, форм навчання й виховання, адаптації процесу навчання до нових вимог» [1 , с. 459].

Як зазначив О. Слушний, «в Україні формується нова система освіти, яка орієнтована на входження у світовий освітній простір, супроводжується істотними

⁸ ©ВАРАКСІНА Наталія Володимирівна (VARAKSINA Nataliia)

змiнами в педагогiчнiй теорiї та практицi освiтнього процесу. Це зумовлює появу освiтнiх iнновацiй, якi покликанi суттєво змiнити освiтнiй процес. Тож якiсна пiдготовка студентiв, майбутнiх учителiв неможлива без використання сучасних освiтнiх технологiй [4].

Мета статтi – розглянути сучаснi iнновацiйнi технологiї у цифровому просторi закладiв вищої освiти.

Методи дослідження: аналіз і узагальнення наукових джерел, метод систематизації наукової інформації.

II. Виклад основного матеріалу

Як зазначено в тлумачному словнику економіста, «науково-технічний прогрес – виникнення передових досягнень науки, техніки та технології, їх запровадження у виробництво з метою підвищення його ефективності та якості випуску продукції. У сучасній економічній теорії ще має назву іноваційного процесу» [2 , с. 197]. Отже, під іновацією розуміємо втілення нових форм організації праці й управління, що охоплюють не тільки окреме підприємство, а й їх сукупність, галузь [2 , с. 116], а відповідно до цього іновації в системі вищої освiти розглядаємо як новаторські пiдходи, що сприяють пiдвищенню якостi освiтнього процесу або його окремих елементiв.

Іноваційні технології в освіті – це нові методи, способи взаємодії учасників освітнього процесу, які забезпечують ефективне досягнення результатів освітньої діяльності. До іноваційних освітніх технологій відносять E-Learning, дистанційні технології, технології випереджального навчання. Актуальним нині є використання сучасних комунікаційних засобів, наприклад e-mail, chat-room, сайтів, порталів, форумів, відеоконференцій та інтернет-трансляцій, мультимедійних продуктів, пошукових служб, електронних засобів навчання, зокрема електронних підручників, енциклопедій, довідників, словників, тренажерів, документів, блогів, фото, аудіо та відеозаписів тощо» [4].

Інформаційні технології відіграють ключову роль у цифровому просторі закладів освіти. Вони забезпечують доступ до освітніх ресурсів, удосконалюють

комунікацію між викладачами та здобувачами освіти, автоматизують управління навчальним процесом і забезпечують безпеку даних.

О. Литвиненко зазначає, що «продуктивне впровадження цифрових технологій в освітній процес, залучення його суб'єктів у самостійний пошук, добір інформації, проєктна діяльність формують у зростаючих поколіннях і майбутніх фахівців компетентності XXI століття, у тому числі й цифрові. Нові цифрові технології, що формують цифрове середовище та розвиваються в ньому (наприклад телекомунікаційні технології; використання більших даних (big data); технології розподіленого реєстру (зокрема блокчейн); штучний інтелект; чат-боти, інтернет речей; технологія цифрового сліду; віртуальна й доповнена реальність), є невід'ємною частиною цифрового освітнього середовища» [3]. Використання інформаційних технологій дає змогу здійснювати різноманітні функції, що сприяють підвищенню якості навчання, досліджень та управління закладами.

Деякі з основних способів використання інформаційних технологій у вищій освіті охоплюють:

- електронне навчання: використання відеоконференції, онлайн-курсів, вебінарів, різноманітних платформ для навчання та дистанційної освіти;
- електронні бібліотеки та наукові бази даних: доступ до великого обсягу наукової літератури, журналів і даних для студентів та викладачів. Це дає змогу вивчати актуальні матеріали, знаходити дослідження та навчальні посібники;
- електронні тести та оцінювання: використання спеціальних платформ для проведення тестів та оцінювання знань здобувачів освіти (створення банку діагностичних матеріалів з навчальних предметів);
- електронне спілкування та співпраця: використання електронних засобів для спілкування, обговорення проєктів та співпраці між студентами та викладачами (форуми, блоги, електронна пошта).

Одним із основних інструментів інформаційних технологій у закладах освіти є:

- навчальні платформи, що дають можливість викладачам створювати інтерактивні уроки, надавати завдання та перевіряти успішність здобувачів освіти (інтерактивні дошки, мультимедійні презентації та освітні програми);

– системи управління освітнім процесом: використання спеціалізованих програм для планування навчальних планів, ведення журналів та документообігу, здійснення обліку учнів, організація онлайн-реєстрації та оплата навчання;

– технології віртуальної реальності та розширеної реальності створюють імерсивні навчальні сценарії та симуляції (віртуальні лабораторії та симулятори);

– технології хмарних обчислень, що дає можливість закладам освіти покращити доступність до освітніх ресурсів, скоротити витрати на обладнання та спростити процеси оновлення програмного забезпечення;

– технології, що забезпечують безпеку освітнього середовища (системи відеоспостереження, контроль доступу та безпека мереж і даних).

Отже, інформаційні технології у системі вищої освіти допомагають забезпечити доступ до знань і ресурсів, підвищують ефективність навчання та досліджень, сприяють розвитку інновацій та посилюють конкурентоспроможність закладів вищої освіти.

III. Висновки. Перспективи подальшого дослідження

В освітньому процесі успішно використовуються різноманітні інноваційні технології, зокрема інформаційні, що сприяють інтенсифікації та індивідуалізації освіти. Такі технології, основою яких є інтерактивність та максимальна наближеність до реальної професійної діяльності здобувачів, сприяють формуванню цифрових компетентностей майбутнього фахівця.

Бібліографія:

1. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. 2-ге вид., перероб., доп. Київ : Академвидав, 2007. 618 с. (Альмаматер).
2. Гончаров С. М., Кушнір Н. Б. Тлумачний словник економіста / за ред. проф. С. М. Гончарова. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 264 с.
3. Литвиненко О. Трансформація освіти: Можливості цифрового освітнього середовища. *Розвиток професійної компетентності педагогічних працівників в умовах неперервної освіти*. 2023, № 59. С. 196–201.
4. Слушний О. Інноваційні освітні технології в діяльності вчителя XXI століття. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021, 2, С. 150–159.

Віртуальний читальний зал освітянина ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

ГУРАЛІЮК Андрій Георгійович⁹

<https://orcid.org/0000-0002-7497-5746>

ag.guraliuk@gmail.com

Анотація. Зазначено, що високий рівень сучасних інформаційно-комунікаційних технологій стає причиною зміни підходів до організації інформаційного супроводу наукової та навчальної діяльності. Акцентовано, що з'являються нові форми роботи із інформацією, зростає значення цифрових колекцій електронних документів. Наголошено, що однією із таких форм є віртуальні читальні зали. Схарактеризовано віртуальний читальний зал освітянина Державної науково-педагогічної бібліотеки імені В. О. Сухомлинського, наведено його структуру та змістове наповнення.

Ключові слова: віртуальний читальний зал, цифровізація освіти, інформаційний супровід, електронні бібліотеки, ДНПБ ім. В.О. Сухомлинського.

Virtual Reading Room for Educators of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine

GURALIUK Andrii

Abstract. The high level of modern information and communication technologies is causing changes in the approaches to organizing informational support for scientific and educational activities. New forms of working with information are emerging, and the importance of digital collections of electronic documents is growing. One such form is virtual reading rooms. This material describes the virtual reading room for educators of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, detailing its structure and content.

Keywords: Virtual Reading Room, Digitalization of Education, Informational Support, Electronic Libraries, V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine.

I. Актуальність проблеми. Мета, завдання і методи дослідження

Масове впровадження засобів інформаційно-комунікаційних технологій зумовило появу нових форм роботи із віддаленою інформацією. Одною із таких форм стало відкриття віртуальних читальних залів.

Віртуальний читальний зал являє собою цифровий ресурс, що забезпечує дистанційний доступ до електронних версій книжок, наукових журналів, статей та інших текстових матеріалів. Він функціонує як інтерактивна платформа, що дозволяє користувачам здійснювати перегляд, читання та завантаження літературних і наукових творів з будь-якої географічної локації за наявності підключення до Інтернету. Віртуальні читальні зали є ключовими елементами в інформаційних системах бібліотек, академічних установ та інших організацій,

⁹ ©ГУРАЛІЮК Андрій Георгійович (GURALIUK Andrii)

спрямованих на забезпечення широкого доступу до знань і дослідницької інформації.

II. Виклад основного матеріалу

У 2023 році, в умовах всесвітньої пандемії, карантинних обмежень у пересуванні й спілкуванні читачів, переходу наукових установ і закладів освіти на дистанційний режим роботи виникла нагальна потреба у підтримці академічної мобільності освітян – створення віртуальних читальних залів, зокрема Віртуального читального залу освітянина ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського (рис. 1).

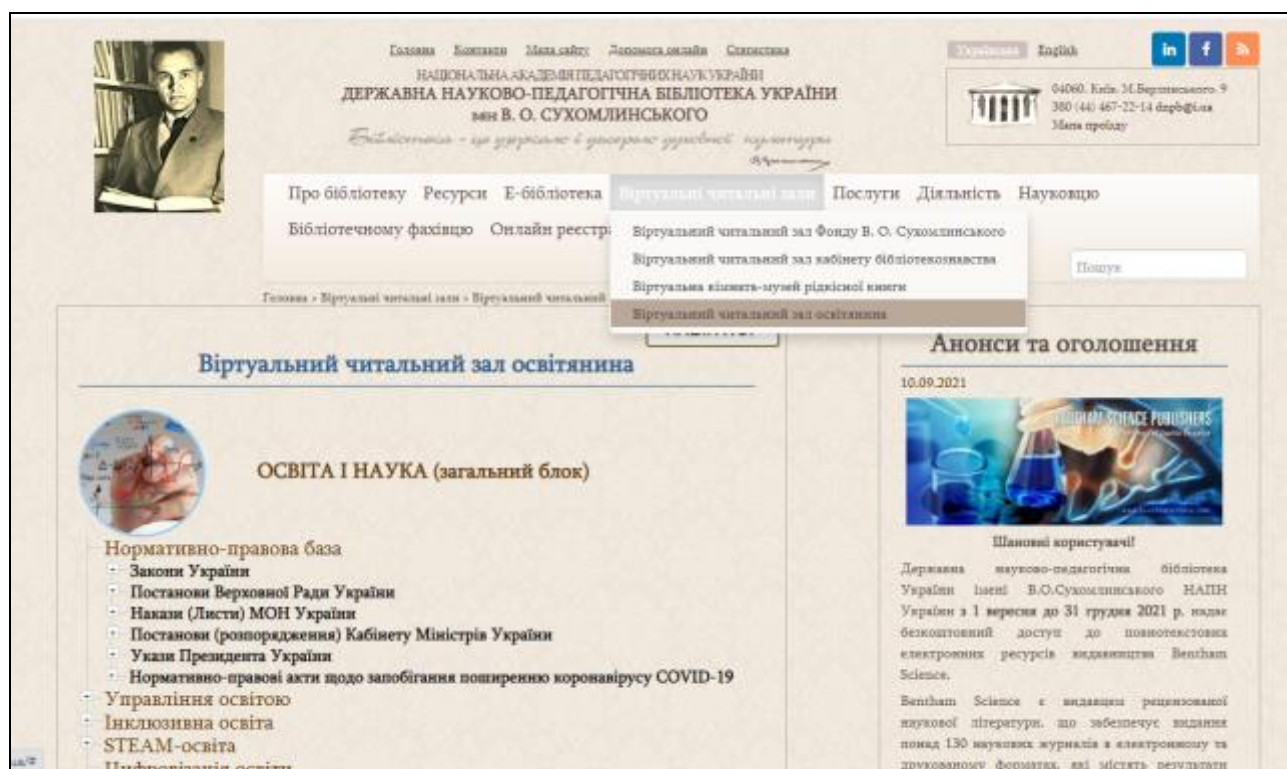

Рис. 1. Віртуальний читальний зал освітянина
Державної науково-педагогічної бібліотеки імені В. О. Сухомлинського
(<https://dnpb.gov.ua/ua/virtualni-chyitalni-zaly/virtualnyy-chyitalnyy-zal-osvityanyyna/>)

Читальний зал освітянина має чітку та інтуїтивно зрозумілу структуру, розраховану на його зручне використання:

- ❖ ОСВІТА І НАУКА (загальний блок):
 - дошкільна освіта;
 - повна загальна середня освіта;
 - позашкільна освіта;

- спеціалізована освіта;
- професійна (професійно-технічна) освіта;
- фахова передвища освіта;
- вища освіта;
- освіта дорослих, зокрема, післядипломна освіта.
- ❖ ОСВІТА І НАУКА В УМОВАХ ВІЙНИ (спливаюча панель).

У читальному залі представлено два види ресурсів – в основному блоці представлено ресурси зовнішньої генерації, дбайливо підібрані й відсортовані. та внутрішньої генерації – розроблені науковцями ДНПБ.

Перший вид ресурсів – це колекція найнеобхідніших для працівника освіти гіперпосилань на електронні освітні ресурси. Серед них посилання на:

- документи, що складають нормативно-правову базу освіти;
- WEB-сайти організацій, що здійснюють управління освітою;
- бібліотеки онлайн ресурсів і матеріалів;
- платформи, що допоможуть у онлайн-навчанні;
- різноманітні довідники та енциклопедії;
- спеціалізовані ресурси із історії освіти, педагогічної спадщини;
- багато, багато іншого.

III. Висновки. Перспективи подальшого дослідження

Отже, віртуальний читальний зал освітянина ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського сприяє зручному і швидкому доступу до достовірної інформації, про що свідчить його популярність серед віддалених читачів.

Військово-патріотичне виховання учнівської молоді в цифровому просторі (на прикладі військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»))

КОЛОМОЄЦЬ Галина Анатоліївна¹⁰

<https://orcid.org/0000-0002-4315-3977>
g0978423267@gmail.com

МАЛЕЧКО Тетяна Анатоліївна¹¹

<https://orcid.org/0000-0001-9430-6745>
tanya.bublely@ukr.net

Анотація. Зазначено, що цифрові ресурси дають змогу залучати дітей та учнівську молодь до участі у військово-патріотичній грі «Сокіл» («Джура») та сприяють удосконаленню системи військово-патріотичного виховання учнівської молоді, розробленню та впровадженню інноваційних форм і методів роботи, запровадженню найкращих практик і методик патріотичного виховання.

Ключові слова: військово-патріотичне виховання, цифровий простір, гра «Сокіл» («Джура»).

Military-Patriotic Education of Student Youth in the Digital Space (on the Example of the Military-Patriotic Game «Sokol» («Dzhura»))

KOLOMOETS Galyna, MALECHKO Tetyana

Abstract. It is noted that digital resources make it possible to involve children and students in the military-patriotic game «Sokol» («Dzhura») and contribute to the improvement of the system of military-patriotic education of students; development and implementation of innovative forms and methods of work, introduction of best practices and methods of patriotic education.

Keywords: Military-Patriotic Education, Digital Space, Game «Sokol» («Dzhura»).

I. Актуальність проблеми. Мета, завдання і методи дослідження

Соціальне, політичне й суспільне життя України в умовах російсько-української війни зумовило актуалізацію патріотичного виховання дітей та молоді на пошук ефективних онлайн-інструментів для залучення здобувачів освіти до діяльності патріотичного спрямування. Однією з форм роботи є військово-спортивні ігри, які виконують низку функцій (соціокультурну, моделювальну, комунікативну, діагностичну, навчальну, виховну, розвивальну, мотиваційну) та передбачають розвиток і формування особистості. Прикладом такої гри є Всеукраїнська дитячо-юнацька військово-патріотична гра «Сокіл» («Джура»). Гра проводиться щорічно з 2003 року.

¹⁰ ©КОЛОМОЄЦЬ Галина Анатоліївна (KOLOMOETS Galyna)

¹¹ ©МАЛЕЧКО Тетяна Анатоліївна (MALECHKO Tetyana)

Положення про Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру «Сокіл» («Джура») затверджено постановою Кабінету Міністрів України «Про деякі питання дитячо-юнацького військово-патріотичного виховання» від 17 жовтня 2018 р. № 845 (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 143 від 26.02.2020, № 367 від 13.05.2020).

Метою проведення гри є виховання захисників держави, громадян-патріотів, які плекають українські традиції, духовні цінності, володіють відповідними знаннями, вміннями та навичками, здатні реалізувати свій потенціал в умовах сучасного суспільства [2, с. 1–3].

Основними завданнями Гри визначено: «виховання дітей та молоді в дусі відданості принципам державної незалежності і соборності Україні та українському народу через плекання національних військово-патріотичних історичних традицій та українських суспільно-державницьких цінностей; організація змістовного дозвілля; запровадження практик самовиховання як однієї з ключових форм самоврядування молоді; активізація процесу формування та закріплення навичок активного громадянства, основ самоврядування в учнівських та студентських колективах; популяризація здорового способу життя...; заохочення дітей та молоді до вивчення історії боротьби за державну незалежність та територіальну цілісність України...; забезпечення прозорості та створення позитивного іміджу процесу національно-патріотичного виховання в осередках самовиховання дітей та молоді Гри через інформування про їхню діяльність в засобах масової інформації та в інтернеті, через освітні вебсайти та на сторінках у соціальних мережах; сприяння поширенню застосування дітьми та молоддю української мови, якою проводять всі заходи включно з міжособистісним спілкуванням учасників у межах Гри» [2].

Реалії сьогодення потребують пошуку оптимальних форм роботи з дітьми. Інтеграція військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») у цифровий простір розширила можливості залучення учнівської молоді до участі в різноманітних конкурсах і заходах, а для педагогів створила необхідне методичне забезпечення

щодо їх організації та проведення. Основними формами представлення військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») у цифровому просторі є:

– онлайн-заходи для дітей та учнівської молоді (прикладом онлайн-заходів в рамках Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») є онлайн-вікторина «Рятівник» для старшої та середньої вікових груп; вебквест «Козацька звитяга», присвячений Дню Збройних Сил України; фестиваль-огляд «Ватра»; онлайн-представлення роїв «Візитівка рою»; Всеукраїнський онлайн-огляд підсумкових таборувань куренів (роїв) гри «Джура» та інші);

– навчальні вебінари для членів суддівських колегій (зокрема, Українським державним центром національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді спільно з Міністерством у справах ветеранів України та громадською спілкою «Всеукраїнське об'єднання військово-патріотичних організацій» проведено цикл навчальних вебінарів «Військовий терен – Джура Оборонець» для членів суддівських колегій з метою підготовки їх до участі у суддівстві конкурсів та змагань підсумкових етапів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»): «Структура суддівства на підсумкових етапах», «Суддівство конкурсу «Рятівник», «Суддівство конкурсу «Відун», «Тактична підготовка – дії підрозділу в бою», «Теренова (тактична) гра», «Впоряд», «Фізична підготовка» та конкурс «Таборування (бівак)», «Змагання «Саперна підготовка та «Смуга перешкод», «Пластун» (цілевказання та орієнтування) та інші) [1];

– онлайн-наради з питань організації та проведення етапів (районного, міського, обласного) Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»);

– онлайн-платформи для розміщення методичних матеріалів (матеріали з питань підготовки онлайн-заходів, нормативні документи Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»), реєстраційні форми, методичні матеріали для підготовки роїв до участі у змаганнях та

конкурсах, накази на проведення гри, умови проведення гри, інформація для представників, питання до конкурсів, додаткові матеріали для підготовки, протоколи гри, програма проведення, реєстрація команд, анкетування для учасників, іменні заявки, відеоприкладі, пробні тести, подяки керівникам роїв, графіки заїзду роїв на місце проведення гри, методичні рекомендації з організації роботи в куренях тощо).

Таким чином, цифрові ресурси дають змогу залучати дітей та учнівську молодь до участі у військово-патріотичній грі «Сокіл» («Джура») та сприяють удосконаленню системи військово-патріотичного виховання учнівської молоді, розробленню й впровадженню інноваційних форм і методів роботи, запровадженню найкращих практик і методик патріотичного виховання.

Бібліографія:

1. Міністерство у справах ветеранів України. Цикл навчальних вебінарів «Військовий терен – Джура Оборонець». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=re44yuGbnN4&list=PLPTVssKphBvz7sdfhxYpbT4DRSJOKwn4K> (дата звернення: 30.04.2024).
2. Положення про Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру «Сокіл» («Джура»): затверджено постановою Кабінету міністрів України «Про деякі питання дитячо-юнацького військово-патріотичного виховання» від 17 жовтня 2018 р. № 845 (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 143 від 26.02.2020, № 367 від 13.05.2020). Електронний ресурс. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/845-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення: 30.04.2024).

**ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ
КОНКУРС
«Джура для всіх:
кейси кращих
практик»**

Джура для всіх: кейси кращих практик

Джерело: <https://www.facebook.com/groups/927843332255529/>

Використання інформаційних технологій у підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту (на прикладі інформаційно-комунікаційної системи «Активні парки»)

РЕБРИНА Андрій Анатолійович¹²

<https://orcid.org/0000-0002-5108-2793>
sportanre@gmail.com

Анотація. Розглянуто використання інформаційних технологій на прикладі інформаційно-комунікаційної системи «Портал «Активні парки», яка полягає у розширенні можливостей для залучення широкого кола користувачів, зокрема майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту до фізкультурно-оздоровчої діяльності та спорту, пропагування здорового способу життя, проведення тренувань, заходів, маршрутів в онлайн-режимі, надання ресурсів (відеоуроків, онлайн-тренувань, інструкцій, консультацій, активностей) для зміцнення здоров'я. Наголошено, що завдяки таким можливостям можна створювати простір як для споживачів, залучених до оздоровчих заходів, так і для професійної самореалізації фахівців фізичного виховання та спорту.

Ключові слова: інформаційні технології, фізичне виховання і спорт, підготовка фахівців.

The Use of Information Technologies in the Training of Future Specialists in Physical Education and Sports (on the Example of the Information and Communication System «Active Parks»)

REBRINA Andrii

Abstract. The use of information technologies is considered on the example of the information and communication system Portal «Active Parks», which consists in expanding opportunities for attracting a wide range of users, in particular, future specialists in physical education and sports to physical culture and health activities and sports, promoting a healthy lifestyle, conducting training, events, routes online, provision of resources (video lessons, online training, instructions, consultations, activities) to improve and strengthen health. It is emphasized that such opportunities create space both for consumers involved in health activities and for professional self-realization of physical education and sports specialists.

Keywords: Information Technologies, Physical Education and Sports, Training of Specialists.

I. Актуальність проблеми. Мета, завдання і методи дослідження

Необхідність використання інформаційних технологій у сучасній українській освіті актуалізовано в роботах багатьох дослідників (В. Биков, А. Гуржій, О. Єсіна, Ю. Жук, Л. Калініна, О. Китайцев, В. Косик, А. Любівич та ін.). Провідна ідея полягає в розумінні інформатизації освіти як ключового чинника в процесі інтеграції України у світовий освітній простір. Як результат успішна та дієва українська освіта забезпечить якісне базове навчання та професійний розвиток фахівців на основі використання гнучкої варіативної системи, застосування сучасного інструментарію, створення відкритого доступу до потужної бази ресурсів для здобувачів освіти та педагогів незалежно від часу та місця перебування [1, 2, 3].

¹² ©РЕБРИНА Андрій Анатолійович (REBRINA Andrii)

Як зазначають М. Ростока, Т. Ільїна, «процеси глобалізації суспільства, швидкий розвиток цифрових технологій і цифровізація всіх сфер життєдіяльності – це глобальні за своєю суттю безпрецедентні за складністю рівня схвалення управлінських рішень і масштабні щодо залучення стейкхолдерів різних галузей, країн, національностей, релігій виклики, які постали перед українською національною системою освіти, сферою науки та інноваційної діяльності за останні десятиріччя» [5]. Таким чином, набуває актуальності впровадження інформаційних технологій в освітній процес, зокрема для підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту.

II. Виклад основного матеріалу

Прикладом використання інформаційних технологій у підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту є функціонування інформаційно-комунікаційної системи «Активні парки».

Інформаційний портал «Активні парки» створено з метою інформативного та методичного забезпечення користувачів та координаторів. На порталі розміщено рухові активності (гнучкість, тонус м'язів, координація, сила, фітнес, витривалість для трьох рівнів – початківців, досвідчених та професіоналів); заходи (звичайні, онлайн, заходи з маршрутом); новини (актуальні та минулі заходи, інформація про оновлення, анонси та звіти); парки (маршрути, геолокації, фотоматеріали тощо); відеоуроки. Для роботи порталу розроблено інструкцію для користувачів (всіх охочих, які готові залучатися до участі у заходах, маршрутах, тренуваннях) та координаторів (тих, хто готовий взяти на себе роль організатора / ведучого заходів, бути відповідальним за його проведення), яка містить такі змістові блоки:

- ❖ авторизація та реєстрація користувача (авторизація, реєстрація, набуття статусу «верифікований користувач», надання дозволу на визначення геолокації, рейтинг, здобуття балів);

- ❖ особистий кабінет користувача (зміна паролю, відновлення доступу, редагування / видалення профілю, сповіщення, надання доступу до даних);

❖ отримання ролі координатора (подання заявки на роль координатора, подання заявки координатора стати відповідальним за конкретний майданчик, сповіщення про результат розгляду заявки);

❖ локації (створення спортивного майданчика, встановлення координат, визначення геолокації, прикріплення файлів власника майданчика, завантаження світлин, встановлення / видалення обкладинки майданчика, відправлення картки майданчика на модерацію, редагування картки);

❖ публічні заходи (спортивний публічний захід, захід з прив'язкою до спортивного майданчика, захід з прив'язкою до місця проведення, захід «онлайн-тренування», проведення, налаштування трансляції, перегляд запису; публічний захід з маршрутом, створення, відправлення на модерацію, перегляд маршруту, додавання точок маршруту, друк QR-кодів точок маршруту, редагування, деактивація, видалення, рух за маршрутом, зарахування результатів);

❖ тренування (перегляд тренування, створення відеоролика, редагування / скасування опублікованого тренування, підтвердження факту відвідування тренування, перегляд «плану тренувань», перегляд «журналу тренувань», створення замітки до тренування);

❖ клуби (створення та редагування картки активного клубу, деактивація клубу, створення, публікація, редагування, публікація клубних заходів; видалення клубного заходу; опрацювання заявки користувачів на членство в активному клубі, прийняття користувача в клуб (надання QR-коду), відхилення заявки користувача у клуб, звільнення з учасників клубу; стрічка новин, створення, публікація, деактивація, видалення, редагування новини)

❖ звіти координатора (редагування звіту, заповнення відсутніх показників, завантаження pdf-файлу);

❖ технічна підтримка (звернення користувачів, створення та відправлення звернення користувача, перегляд наданої відповіді, закриття звернення) [4].

Функційні розділи порталу надають широкі можливості для його використання у фізкультурно-оздоровчій та спортивній роботі. Так, система надає сповіщення

користувачеві про: спортивні активності, заходи або онлайн тренування; розташування майданчиків, активних клубів, спортивних заходів; сповіщення про заходи та їхні статуси тощо. Кожен верифікований користувач може подати заявку на роль координатора. Портал дає також можливість для проведення онлайн-тренувань, публічних заходів з маршрутом.

III. Висновки. Перспективи подальшого дослідження

Таким чином, використання інформаційних технологій на прикладі інформаційно-комунікаційної системи «Портал «Активні парки» полягає у розширенні можливостей для залучення широкого кола користувачів, зокрема майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту до фізкультурно-оздоровчої діяльності та спорту, пропагування здорового способу життя, проведення тренувань, заходів, маршрутів в онлайн-режимі, надання ресурсів (відеоуроків, онлайн-тренувань, інструкцій, консультацій, активностей) для зміцнення здоров'я. Такі можливості створюють простір як для споживачів, залучених до оздоровчих заходів, так і для професійної самореалізації фахівців фізичного виховання та спорту.

Бібліографія:

1. Биков В. Ю., Гуржій А. М., Шишкіна М. П. Концептуальні засади формування і розвитку хмаро орієнтованого навчально наукового середовища закладу вищої педагогічної освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Київ-Вінниця, 2018. Вип. 50. С. 20–25.
2. Калініна Л., Лапінський В., Китайцев О., Косик В., Мельник О. Інформатизація освіти. Стан та перспективи впровадження. *Директор школи*. 2018. № 9–10. С. 7–10.
3. Любович А. А. Єсіна О. Г. Сучасні інформаційні технології в освіті *Інформатика та інформаційні технології* : матеріали студ. наук. конф. (Одеса, 20 квіт. 2015 р.). Одеса : ОНЕУ. С. 118–120.
4. Ребриня А. А. Підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до формування сприятливих для здорового способу життя особистісних якостей дітей підліткового віку: дис. ... канд. Пед. наук : 011. Хмельницький. 2023. 343 с. URL: <https://nauka.khmnu.edu.ua/df-70-052-029-speczialnist-011-osvitnipedagogichni-nauky-avtor-dysertacziyi-andrij-rebryna/> (дата звернення: 10.05.2024).
5. Росток М. Л., Ільїна Т. В. Науково-методичні засади інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти і педагогіки в умовах воєнного стану. *Вісник НАПН України*. 2023. Вип. 5(1), С. 1–8. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5132>.

Особливості використання цифрових технологій у графічному дизайні

РЕБРИНА Марина Василівна¹³

<https://orcid.org/0009-0003-4461-6923>
380991012381m@gmail.com

Анотація. Розглянуто використання цифрових технологій у графічному дизайні та його вплив на креативність і професійний рівень роботи дизайнерів. Зазначено, що завдяки цифровим інструментам можна швидше та ефективніше створювати складні графічні роботи, розширювати можливості та надавати більше варіацій у дизайні. Зауважено, що технології, зокрема такі, як програми для графічного дизайну, комп'ютерна графіка і віртуальна реальність, дають змогу дизайнерам експериментувати й трансформувати ідеї у візуальні шедеври. Наголошено, що застосування цифрових технологій у графічному дизайні є необхідним у сучасному світі, адже вони сприяють підвищенню якості та рівня виконаної роботи.

Ключові слова: цифрові технології, графічний дизайн, професійний рівень дизайнера.

Features of the Use of Digital Technologies in Graphic Design

REBRYNA Maryna

Abstract. The use of digital technologies in graphic design, which has a significant impact on the creativity and professional level of work of designers, is considered. It is noted that thanks to digital tools, it is possible to create complex and impressive graphic works faster and more efficiently, which expands possibilities and provides more variations in design. It is noted that technologies such as graphic design programs, computer graphics and virtual reality allow designers to experiment and transform ideas into visual masterpieces. It was emphasized that the use of digital technologies in graphic design is necessary in the modern world, because they contribute to increasing the quality and level of the work performed.

Keywords: Digital Technologies, Graphic Design, Professional Level of the Designer.

I. Актуальність проблеми. Мета, завдання і методи дослідження

Сучасні соціально-економічні реформи в нашій державі зумовили низку суперечливих тенденцій у суспільстві. До них можна віднести підвищення уваги громадян до матеріальної та естетичної сфер життя. Багато людей прагнуть придбати більше гарних товарів, естетично облаштувати житло, втілити ідеї дизайну у своє життя. Якщо ці потреби не гіпертрофовані, не стають «єдиною метою в житті», а є природним бажанням зробити життя красивим, необхідно позитивно їх задовольняти. Цьому сприяє активна діяльність компетентних професіоналів-дизайнерів, які отримують підготовку у багатьох закладах освіти країни [3].

¹³ ©РЕБРИНА Марина Василівна (REBRYNA Maryna)

Інтегруючи досягнення науки, мистецтва та промисловості навколо людини, дизайн передбачає максимально повне задоволення її потреб, серед яких прагнення прекрасного, самореалізація тощо, крім того, дизайн є потужним інструментом розвитку особистості, її творчого потенціалу [1].

Велику роль у сучасному моделюванні дизайну та відтворенні професійної компетентності відіграють цифрові технології. А одним з найважливіших аспектів сучасного мистецтва та комунікації є графічний дизайн, який завдяки постійному розвитку технологій у цифровій сфері став більш доступним та експресивним, відкриваючи безліч нових можливостей для творчості та самовираження.

II. Виклад основного матеріалу

Однією з ключових переваг використання цифрових технологій у графічному дизайні є можливість швидкого та ефективного оброблення графічних елементів. Завдяки програмному забезпеченню дизайнери можуть створювати складні візуальні концепції, редагувати зображення та створювати відмінні макети.

Крім того, цифрові технології сприяють більшому різноманіттю та унікальності в графічному дизайні. Вони дають змогу дизайнерам експериментувати з текстурами, колірними схемами та композиціями, що раніше було складніше досягти вручну. З використанням віртуальної реальності та інших передових технологій графічний дизайн може стати ще більш імпресивним і захоплюючим.

Важливою перевагою використання цифрових технологій є також можливість збереження та оброблення великої кількості даних. Дизайнер може легко зберігати свої проєкти на хмарних сервісах або носіях інформації та швидко знаходити потрібні матеріали для роботи.

У графічному дизайні завдяки цифровим технологіям можна створювати не тільки готові проєкти, а й анімацію, відеоролики та інші мультимедійні матеріали. Це відкриває безліч нових можливостей для творчості та візуалізації

ідей, полегшує співпрацю та обмін ідеями між дизайнерами. Завдяки онлайн-платформам і програмам для спільної роботи команди можуть ефективно спілкуватися та взаємодіяти в процесі реалізації проєктів, незалежно від їх географічного розташування, тобто використання цифрових технологій у графічному дизайні відкриває нові можливості для творчості та самовираження, роблячи процес створення візуальних робіт більш швидким, ефективним та захоплюючим для дизайнерів у всьому світі [2].

III. Висновки. Перспективи подальшого дослідження

Використання цифрових технологій у графічному дизайні має значний вплив на креативність і професійний рівень роботи дизайнерів. Завдяки цифровим інструментам можна швидше та ефективніше створювати складні графічні роботи, що розширює можливості та надає більше варіацій у дизайні. Технології, зокрема такі, як програми для графічного дизайну, комп'ютерна графіка і віртуальна реальність, дають можливість дизайнерам експериментувати й трансформувати ідеї у візуальні шедеври. Застосування цифрових технологій у графічному дизайні є необхідним у сучасному світі, адже вони сприяють підвищенню якості та рівня виконаної роботи.

Бібліографія:

1. Мальцева А. О. Кугай Т. А., Павленко А. Ф., Басанець О. П., Бистрякова В. Н. Вплив цифрових технологій на розвиток ілюстрації в графічному дизайні. *Технології та дизайн*. 2017. №2. С. 6–8.
2. Педагогічне проєктування. URL: <https://sites.google.com/site/enmtgeovdpu/navcalni-materiali/lekciie/lekcia5-pedagogicne-proektuvanna> (дата звернення: 30.04.2024).
3. Тименко В. Педагогічний дизайн. Практична обдарованість. Естетична обдарованість. *Енциклопедія освіти: 2-ге вид.* Київ: Юрінком Інтер, 2021. 1148 с.

Маршрутизатор: новий формат навчально-методичного забезпечення в умовах викликів

ШУЛЬГА Людмила Миколаївна¹⁴

<https://orcid.org/0000-0002-2504-0944>

lnshulga@ukr.net

Анотація. Розглянуто освітній маршрутизатор як формат навчально-методичного забезпечення в умовах викликів. Презентовано посібник «Організація освітнього процесу з дітьми старшого дошкільного віку у змішаному форматі: маршрутизатор», який призначений для проектування освітньої взаємодії з дітьми старшого дошкільного віку й містить освітні маршрути тематичних зустрічей з алгоритмом різних видів активностей та варіантами їхнього використання. Посібник має на меті підтримати педагогів у створенні сприятливого, безперервного та всебічного освітнього середовища для дітей у межах реалізації проекту ЮНІСЕФ «Забезпечення безперервності навчання та розвитку дітей дошкільного віку в умовах кризи в Україні», який реалізує ВГО «Асоціація працівників дошкільної освіти».

Ключові слова: маршрутизатор, дошкільна освіта, навчально-методичний посібник.

Guide: a New Format of Educational and Methodological Support in Challenging Conditions

SHULHA Lyudmila

Abstract. The thesis discusses the educational guide as a format of educational and methodological support in challenging conditions. The manual «Organization of the Educational Process with Older Preschool Children in a Blended Format: Guide» is presented, intended for designing educational interaction with older preschool children. It includes educational routes for thematic meetings with algorithms for various types of activities and options for their use. The goal is to support educators in creating a favorable, continuous, and comprehensive educational environment for children within the framework of the UNICEF project «Ensuring Continuity of Learning and Development for Preschool Children in Crisis Conditions in Ukraine», implemented by the All-Ukrainian Public Organization «Association of Preschool Education Workers».

Keywords: Guide, Preschool Education, Teaching and Methodical Guide.

I. Актуальність проблеми. Мета, завдання і методи дослідження

У прифронтових регіонах України педагоги, діти та їхні батьки стикаються з постійною загрозою безпеці, психологічними викликами та обмеженим доступом до освітніх ресурсів, які за останні роки набули традиційно очного формату. В таких умовах безперервність освітнього процесу забезпечують дистанційна та змішана форми освіти. Серед шляхів подолання організаційних труднощів для педагогів з організації змішаної освіти є розробка методичних

¹⁴ ©ШУЛЬГА Людмила Миколаївна (SHULHA Lyudmila)

рекомендацій та освітніх маршрутів. Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах викликів потребує пошуку нового формату посібника, який за своїм змістом є дуже конкретним і стислим, але надає доступ до великої кількості освітнього матеріалу.

Мета дослідження: презентувати освітній маршрутизатор як новий формат навчально-методичного забезпечення в умовах змішаної освіти.

II. Виклад основного матеріалу

Навчально-методичне забезпечення визначається в науково-методичній літературі як сукупність навчальних та методичних матеріалів, що відтворюють зміст освітнього процесу, визначають його структуру та прогнозують результат освітньої діяльності, а також містять певний алгоритм протікання освітнього процесу в закладі освіти [1].

Науковці вважають навчально-методичний супровід ключовим чинником забезпечення якості освітнього процесу, оскільки воно сприяє всебічному розвитку особистості, динамічному прогресу в індивідуальних досягненнях, підвищенню мотивації до навчання та готовності до пізнавальної діяльності [2]. Це робить його незамінним інструментом у руках педагогів, які прагнуть створити ефективне та сучасне навчальне середовище для здобувачів освіти.

В умовах швидких змін і щораз більших викликів в освіті, створення посібників, що поєднують дидактичні розробки, посилання на освітні ресурси для здобувачів освіти та методичний супровід педагогів, стає надзвичайно актуальним. У межах реалізації проекту ЮНІСЕФ «Забезпечення безперервності навчання та розвитку дітей дошкільного віку в умовах кризи в Україні», який реалізує ВГО «Асоціація працівників дошкільної освіти» за інформаційної підтримки Міністерства освіти і науки України, розроблено навчально-методичний посібник «Організація освітнього процесу з дітьми старшого дошкільного віку у змішаному форматі: маршрутизатор» [3].

Посібник призначений для проєктування освітньої взаємодії з дітьми старшого дошкільного віку, містить освітні маршрути тематичних зустрічей з

алгоритмом різних видів активностей та варіантами їх використання, орієнтує та підтримує педагогів у створенні сприятливого, безперервного та всебічного освітнього середовища для дітей. Формат маршрутизатора трансформує посібник у цифровий кейс, в якому поєднано дидактичні розробки, посилання на освітні ресурси для дітей, педагогічні ідеї та методичний супровід для педагогів.

Посібник містить освітні маршрути тематичних зустрічей з дітьми, які передбачають різноманітні види діяльності (ігри, пошуково-дослідницьку, мистецько-творчу, комунікативно-мовленнєву діяльність тощо), розроблено дидактичні матеріали для пізнавальної активності дітей. Тематичні дні орієнтовано на виконання завдань різних освітніх напрямів державного стандарту дошкільної освіти, що сприяє формуванню ключових компетентностей у дітей: рухової, особистісної, предметно-практичної, технологічної, сенсорно-пізнавальної, логіко-математичної, дослідницької, природничо-екологічної, соціально-громадянської, мовленнєвої, художньо-мовленнєвої та мистецько-творчої.

Зміст посібника відповідає вимогам БКДО та орієнтований на цінності дошкільної освіти. Тематичні зустрічі орієнтовані на виконання завдань освітніх напрямів БКДО та формування відповідних ключових компетентностей на основі діяльнісного підходу (Базовий компонент дошкільної освіти, 2021).

Посібник містить перелік тематичних днів на кожний місяць та освітній маршрут кожної зустрічі із зазначенням: форми (квест, подорож, проєкт, розвага, дослідництво, свято); компетентностей, що формуються; коротким змістом ранкового кола, ігор, пошуково-дослідницької, мистецько-творчої, комунікативно-мовленнєвої та інших видів діяльності; рефлексії. План кожної зустрічі надає посилання на додатки з розробленими дидактичними матеріалами. Освітні зустрічі передбачають інтеграцію різних видів діяльності в контексті кожного тематичного дня, знань і навичок з різних освітніх напрямів в єдиній діяльності, об'єднання різних видів активностей навколо спільної теми.

Маршрутизатор здійснює методичну підтримку педагогів, пропонує алгоритми різних видів активностей, їхню послідовність та варіанти використання, що дає змогу педагогові ефективно планувати та проводити заняття, коригувати плани зустрічей залежно від змін у розвитку дітей, їхніх інтересів і потреб, враховувати індивідуальні особливості дітей, адаптувати методи та форми роботи до потреб та можливостей кожної дитини. Це сприяє всебічному розвитку кожної дитини, її творчому самовираженню, створенню атмосфери партнерської взаємодії та співробітництва між вихователями, батьками та дітьми.

Маршрутизатор забезпечує практичність і зручність педагогам, які потребують конкретних інструментів, що дає змогу швидко та ефективно планувати освітні заходи. Орієнтація на освітні маршрути забезпечує цю потребу завдяки простим і зрозумілим рекомендаціям, варіантам активностей та алгоритмам їх використання. Основною перевагою маршрутизатора є його гнучкість і можливість адаптації до змін у розвитку дітей, їхніх інтересів та потреб, що дає можливість педагогам швидко реагувати на зміни та індивідуально підходити до кожної дитини.

Маршрутизатор апробований у проєкті з травня 2023 р. по квітень 2024 р., до якого долучились 200 000 дітей у тисячі закладах дошкільної освіти різних регіонів України. Практика показала, що запропонований спосіб рекомендацій щодо організації освітніх маршрутів тематичних зустрічей з алгоритмом різних видів активностей та варіантами їх використання дає змогу педагогам творчо підходити до дизайну педагогічного процесу, враховувати задатки, нахили, здібності, можливості кожної дитини.

III. Висновки. Перспективи подальшого дослідження

Навчально-методичний посібник у форматі маршрутизатора є актуальним інструментом у сучасній змішаній освіті, забезпечує комплексну підтримку освітнього процесу, допомагає педагогам ефективно впроваджувати

інноваційні методи навчання, адаптувати заняття до потреб дітей та забезпечувати безперервність навчання в умовах кризи.

Перспективи дослідження вбачаємо в подальшому розробленні та вдосконаленні маршрутизаторів, використання різних тематичних, методичних і вікових варіантів, наповнення їх сучасними дидактичними матеріалами, методичними рекомендаціями, цифровими й мобільними додатками з використання технології доповненої реальності (AR) для візуалізації освітніх матеріалів, що сприятиме підвищенню якості дошкільної освіти та забезпеченню всебічного розвитку дітей.

Бібліографія:

1. Маланюк Н. Навчально-методичне забезпечення як умова ефективності навчального процесу. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Педагогіка*, 2020, 10 (19). DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0255-10\(19\)-16](https://doi.org/10.33296/2707-0255-10(19)-16).
2. Зайчук В. О. Управління якістю освіти як складова державної освітньої політики. *Педагогіка і психологія*. 2009. № 1. С. 56–78.
3. Сайт ВГО «Асоціація працівників дошкільної освіти». URL: <https://sites.google.com/view/doshkillia-ua/головна?pli=1> (дата звернення: 30.04.2024).

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Психологічні особливості емоційного вигорання батьків у період війни

КАЛЮЖНА Євгенія Миколаївна¹⁵

orcid.org/0000-0003-0735-2247

y.kaliuzhna@kubg.edu.ua

ДУМАНОВСЬКА Світлана Володимирівна¹⁶

<https://orcid.org/0009-0002-9369-0735>

svdumanovska.fpsrso23m@kubg.edu.ua

Анотація. Розкрито актуальність проблеми емоційного вигорання у батьківстві в умовах війни. Окреслено поняття емоційного вигорання та батьківського емоційного вигорання. Узагальнено чинники, що впливають на розвиток батьківського емоційного вигорання на глобальному рівні, рівні сім'ї та особистісному рівні. Визначено психологічні особливості батьківського емоційного вигорання під впливом війни в Україні.

Ключові слова: емоційне вигорання, батьківство, війна, стрес.

Psychological Features of Emotional Burnout of Parents During the War

KALIUZHNA Yevheniia, DUMANOVSKA Svitlana

Abstract. In the theses, the relevance of the problem of parental emotional burnout in the context of the ongoing war is revealed. The concepts of emotional burnout and parental emotional burnout are outlined. Factors influencing the development of parental emotional burnout at the global level, family level, and personal level are summarized. The psychological characteristics of parental emotional burnout under the influence of the war in Ukraine are determined.

Keywords: Emotional Burnout, Parenthood, War, Stress.

I. Актуальність проблеми. Мета, завдання і методи дослідження

Батьківство є однією з найважливіших місій у житті дорослої людини. Це безцінний дар, що наповнює життя сенсом і радістю, можливість дарувати увагу й підтримку, передавати власні цінності, а також відчувати власну значимість у житті іншої людини.

Разом із тим батьківські обов'язки є надзвичайно складними та відповідальними, вони потребують від батьків багато сил та енергії.

¹⁵ ©КАЛЮЖНА Євгенія Миколаївна (KALIUZHNA Yevheniia,

¹⁶ ©ДУМАНОВСЬКА Світлана Володимирівна (DUMANOVSKA Svitlana

Важко переоцінити вплив батьків на розвиток та психологічний стан дитини.

Нині українські батьки стикнулися з безпрецедентним викликом – війною в нашій країні. Тривалий емоційний стрес, зумовлений війною, впливає на батьківсько-дитячі стосунки і може призвести до емоційного вигорання батьків. Зазначене вище актуалізує необхідність подальшого дослідження феномену емоційного вигорання у батьківстві та пошуку шляхів його запобігання та подолання.

Метою цієї роботи є спроба теоретично дослідити батьківське емоційне вигорання в період війни. Для досягнення поставленої мети виокремлено завдання: окреслити поняття батьківського емоційного вигорання, узагальнити чинники та психологічні особливості батьківського емоційного вигорання в умовах війни в Україні. Методами дослідження є описовий, теоретичний аналіз та узагальнення.

II. Виклад основного матеріалу

Початково поняття «вигорання» було тісно пов'язане з професійною сферою і висвітлювало проблеми емоційного та фізичного вигорання на роботі. Проте з розвитком досліджень і розумінням психологічної рівноваги термін «вигорання» вийшов за межі робочого середовища та охопив інші аспекти людського життя, зокрема сферу батьківства.

К. Масляч розглядає емоційне вигорання як стан фізичного, психічного й емоційного виснаження, зумовленого тривалим перебуванням в емоційно перевантажених ситуаціях спілкування [3]. Структуру емоційного вигорання формують три ключові компоненти: емоційне виснаження, деперсоналізація і зниження мотивації [8].

Найбільший внесок у дослідження батьківського емоційного вигорання здійснили бельгійські вчені І. Роскам та М. Миколайжак. Науковицями адаптовано трикомпонентну модель К. Масляч (виснаження, деперсоналізація, редукція особистих досягнень) щодо контексту батьківського вигорання з

властивими йому особливостями. Згідно з їхніми дослідженнями вигорання в батьків є особливим синдромом, що розвивається у матерів та батьків під впливом тривалого стресу, пов'язаного з батьківством. Це явище охоплює такі аспекти: надмірне виснаження внаслідок виконання батьківських обов'язків, емоційне віддалення від дитини та сумніви у своїй здатності бути хорошим батьком [5].

Батьківство може бути одним з найскладніших обов'язків, що потребує високої емоційної участі, багатьох фізичних і фінансових ресурсів. Бажання дати дитині «все найкраще» робить стресовими щоденні та більш глобальні вибори, пов'язані з дітьми: як виростити дитину здоровою, чим годувати, де навчати, як розвивати свою дитину, а тривога за її майбутнє створює додатковий тиск.

Опрацювання зарубіжної літератури дало змогу виокремити чинники ризику, що можуть спричиняти батьківське емоційне вигорання: хронічні захворювання дитини, відсутність соціальної та сімейної підтримки, високі вимоги соціуму до батьків, подружні конфлікти та розбіжності у поглядах на виховання дитини, відсутність чи слабкі навички керувати своїми емоціями та перфекціонізм, орієнтований на дитину [1, 2, 4, 6].

Міжкультурне дослідження, проведене І. Роскам в 42 країнах, показало, що основними чинниками ризику для вигорання батьків є відсутність підтримки від сім'ї та високі вимоги суспільства до батьків, зокрема очікування, що батьки можуть контролювати фізичний, емоційний, інтелектуальний та соціальний розвиток дитини, а також мінімізувати будь-які ризики для неї. Автори далі показали, що вигорання батьків є поширеним явищем у більшості країн світу, з особливо високою поширеністю в країнах й індивідуалістичними культурними цінностями та тенденцією до інтенсивного батьківства [4].

І. Сухіна вивчала особистісні риси батьків дітей із особливими освітніми потребами, що впливають на розвиток емоційного вигорання. Її дослідження показали, що основними чинниками розвитку емоційного вигорання є [9]:

– темпераментні особливості (підвищений рівень нейротизму та емоційної реактивності; нестабільність емоцій; тривожність; інтровертованість; толерантність до невизначеності);

– особистісні риси (зовнішній локус контролю; негативне оцінювання власної ефективності; відсутність самоповаги; низький рівень саморегуляції; неспроможність подолати стрес; високий рівень амбіційності, агресивність, нетерплячість; патологічна зануреність у сімейне життя).

Українські батьки стикаються з чинниками стресу на глобальному рівні, такими як економічна і політична нестабільність, підвищення вартості життя та зниження його рівня, високий рівень безробіття в країні. Окремим викликом для багатьох сімей стало забезпечення для своїх дітей онлайн-навчання, яке стало звичною реальією життя спочатку під час Covid-2019, а тепер під час військової агресії. Необхідність бути в ролі педагога для своєї дитини, поєднання дистанційного навчання з роботою та побутом стало для багатьох батьків непростим завданням, яке може призводити до втоми та виснаження.

Сьогодні українські батьки відчують страх за свою безпеку та безпеку своїх дітей, стикаються зі смертю близьких і колег, травмівними подіями, переживають розділення сім'ї, переїзди та втрату дому, мають хвилювання за майбутнє, переживають страх і невизначеність, мусять приймати тяжкі доленосні рішення. Ці чинники різко негативно впливають на психологічне самопочуття батьків, забирають дуже багато енергії, що може призвести до емоційного вигорання [10, 11].

У ЗМІ для визначення впливу війни на людину широко використовують неофіційний термін «емоційне вигорання особистості під час війни» [10, с. 146]. Зокрема, Н. Яцук та О. Федорова наводять дані, що станом на 2023 рік 73% громадян України перебували у стані емоційного вигорання на тлі хронічного стресу, спричиненого війною [12].

Вважаємо важливим окремо виокремити чинник впливу війни на збільшення обов'язків та рольового репертуару сучасної матері. На додачу до своїх звичних ролей сучасні українки мусять при звичаюватися до ролей мами-біженки, мами-вимушеної переселенки, мами-емігрантки, мами-дружини військовослужбовця. Суспільство очікує від матері важливої функції – турботи за збереження генофонду нації, дітей. Мами-дружини військовослужбовців

несуть на собі всі родинні обов'язки, разом із тим відчуваючи постійну емоційну напругу і тривогу [7].

III. Висновки. Перспективи подальшого дослідження

Нині застосування терміна «емоційне вигорання» вийшло за межі професійного середовища та широко використовується в інших сферах, зокрема у батьківстві. Явище батьківського емоційного вигорання містить такі аспекти: надмірне виснаження внаслідок виконання батьківських обов'язків, емоційне віддалення від дитини та сумніви у своїй здатності бути хорошим батьком чи матір'ю. Чинниками, що впливають на батьківське емоційне вигорання, є:

– на глобальному рівні – економічна й політична нестабільність, підвищення вартості життя та зниження його рівня, високий рівень безробіття в країні, високі вимоги суспільства до батьків та ін.;

– на рівні сім'ї – хронічні захворювання дитини, відсутність сімейної підтримки, подружні конфлікти та розбіжності у поглядах на виховання дитини тощо;

– на особистісному рівні – наявність певних особистісних і темпераментних рис, що підвищують ризик розвитку вигорання (зокрема тривожність, високий рівень нейротизму, амбіційності, перфекціонізму, занижене самооцінювання, низький рівень саморегуляції та ін.). Війна в Україні є потужним стресором, який призводить до емоційного виснаження, погіршення самопочуття, психосоматичних проявів у батьківстві, що може впливати на виконання батьківських обов'язків та бути загрозою психологічному стану дитини.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в розробленні програми психологічної профілактики емоційного вигорання батьків.

Бібліографія:

1. Favez N., Max A., Bader M., Tissot H. When not Teaming up Puts Parents at Risk: Coparenting and Parental Burnout in Dual-Parent Heterosexual Families in Switzerland. *Fam. Process.* 2022. Vol. 62. P. 272–286. DOI: <https://doi.org/10.1111/famp.12777>.
2. Lin G.-X., Szczygieł D., Piotrowski K. Child-oriented Perfectionism and Parental Burnout: The Moderating Role of Parents' Emotional Intelligence. In: *Personality and Individual Differences.* 2022. Vol. 198. P. 111805.

3. Maslach C., Goldberg J. Prevention of burnout: New Perspectives. *Applied and Preventive Psychology*. 1998. Vol. 7. P. 63–74.
4. Roskam I., Aguiar J., Akgun E., Arikian G., Artavia M., Avalosse H., et al. Parental Burnout Around the Globe: a 42-country study. *Affect. Sci.* 2021. Vol. 2. P. 58–79. DOI: <https://doi.org/10.1007/s42761-020-00028-4>.
5. Roskam I., Raes M.-E., and Mikolajczak M. Exhausted Parents: Development and Preliminary Validation of the Parental Burnout Inventory. *Front. Psychol.* 2017. Vol. 8:163. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.00163>.
6. Wauters A., Vervoort T., Dhondt K., Soenens B., Vansteenkiste M., Morbée S., et al. Mental Health Outcomes Among Parents Of Children with a Chronic Disease During the Covid-19 Pandemic: the role of Parental Burn-Out. *J. Pediatr. Psychol.* 2022. Vol. 47. P. 420–431. DOI: <https://doi.org/10.1093/jpepsy/jsab129>.
7. Вплив війни на можливості жінок: результати дослідження. 2023. URL: <https://cedos.org.ua/vplyv-vijny-na-mozhlyvosti-zhinok>.
8. Рагріна Ж. М., Репетун А. К. Проблема професійного вигорання викладачів закладів вищої освіти в умовах сьогодення. *Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині)* : зб. матеріалів 4-й міжнар. наук.-практ. конф. (23–24 лют. 2023 р.). Запоріжжя : ЗДМУ, 2023. С. 75–76.
9. Сухіна І. Емоційне вигорання у батьків дітей з особливими освітніми потребами: реалії та шляхи подолання. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*. Вип. 17. 2020. С. 220–235.
10. Павелків Р. Синдром емоційного вигорання викладачів закладів вищої освіти в умовах військової агресії Росії проти України. *Збірник наукових праць РДГУ*. Вип. 20. 2023. С. 144–153. DOI: <https://doi.org/10.35619/praprv.v1i20.334>.
11. Збродська І. Феномен батьківського вигорання як предмет психологічного дослідження. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2020. Вип. 12(57). С. 38–52. DOI: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series12.2020.12\(57\).04](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series12.2020.12(57).04).
12. Яцук Н., Федорова О. Емоційне вигорання як наслідок стресу на роботі та сучасні засоби боротьби із ним. *Scientific Collection «InterConf»*, Вип. 140. 2023. С. 364–370. URL: <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/2201/2230>.

Інформаційно-аналітичний супровід розвитку резильєнтності освітян в умовах воєнного стану

КОВАЛЕНКО Інна Едуардівна¹⁷

<https://orcid.org/0000-0001-5633-0234>

i.artemenko@ukr.net

Анотація. Розкрито поняття «резильєнтність». Проаналізовано два підходи до розвитку резильєнтності освітянина. Наголошено на тому, що розвиток резильєнтності освітянина має опиратись на принципи резильєнтності та орієнтувати освітянина на турботу про себе і задоволення базових потреб в активній діяльності, сні, харчуванні й відпочинку.

Ключові слова: резильєнтність, принципи резильєнтності, розвиток резильєнтності.

Information and Analytical Support of the Development of the Resilience of Education Under the Conditions of Marital State

KOVALENKO Inna

Abstract. The concept of «resilience» is revealed in the publication. In the course of the study, two approaches to the development of resilience of an educator were analyzed. The author emphasizes that the development of the educator's resilience should be based on the principles of resilience and orient the educator to self-care and the satisfaction of the educator's basic needs in active activities, sleep, nutrition and rest.

Keywords: Resilience, Principles of Resilience, Development of Resilience.

I. Актуальність проблеми. Мета, завдання і методи дослідження

Нині українські освітяни в умовах війни відчують постійний стрес та емоційне вигорання. На жаль, під час війни постійна небезпека і стрес стали новою реальністю сьогодення, яка супроводжує наше життя, де б ми не перебували (в Україні чи за кордоном, на окупованих територіях чи звільнених від окупантів територіях). За таких умов виникає потреба в постійному оновленні своїх сил, пошуку внутрішніх ресурсів, які в сучасних наукових дослідженнях пов'язують з поняттям резильєнтності.

Отже, сьогодні як ніколи є актуальним вивчення проблеми розвитку резильєнтності українців як феномену стійкості психічного здоров'я. Виникнення концепції резильєнтності науковці пов'язують із роботами Е. Вернер (E. Werner) і Р. Сміт (R. Smith), які в 1955 році розпочали фундаментальне лонгітюдне дослідження з резильєнтності та запровадили цей термін у психології.

¹⁷ ©КОВАЛЕНКО Інна Едуардівна (KOVALENKO Inna)

На основі аналізу наукових джерел виокремлено значимі закордонні й українські дослідження з проблеми резильєнтності.

Серед закордонних науковців відомі праці таких науковців, як: Е. Вернер, В. Беккер, Б. Бернард, К. Болтон, Г. Бонанно Д. Девідсон, С. Дженсен, Д. Геллерстайн, Л. Калхун, К. Коннор, К. Кумпфер, С. Лепор, С. Лутар, А. Мастен, Е. Міллер, Б. Нейгер, Р. Ньюман, Т. Олів'є, К. Осборн, В. Пейн, М. Раттер, Т. Ревенсон, Г. Річардсон, С. Саутвік, Р. Сміт, А. Сміт-Осборн, Р. Тедескі, Д. Чарні, Д. Чікетті Щодо українських науковців, які цікавились проблемами резильєнтності, є О. Баніт, Е. Грішин, О. Кокур, Г. Лазос, Т. Мельничук, О. Мерзлякова, О. Чиханцова та ін.

Мета статті – визначити суть та особливості інформаційно-аналітичного супроводу розвитку резильєнтності освітян в умовах воєнного стану.

II. Виклад основного матеріалу

Розглянемо суть поняття «резильєнтність».

Резильєнтність – здатність успішно адаптуватися до негараздів, стресових життєвих подій, значної загрози або травми [4].

Резильєнтність – це розумова, фізична, емоційна та поведінкова здатність людини адаптуватися, відновлюватися та процвітати в ситуаціях ризику, викликів, небезпеки, складності та негараздів, а також вчитися та зростати після невдач [1].

Резильєнтність – це біопсихосоціальне явище, що охоплює особистісні, міжособистісні та суспільні переживання і є природним результатом різних процесів розвитку протягом певного часу, яке пов'язане зі здатністю психіки відновлюватися після несприятливих умов. Таку здатність можна розглядати і як динамічний процес, і як певну характеристику особистості, що притаманна тій або іншій людині і відіграє важливу роль у здатності та формуванні посттравматичного стресового зростання особистості [2].

Тож в умовах підвищеного рівня стресу соціуму для особистості важливо розвинути в собі резильєнтність. Цікавим з цього погляду є дослідження

О. Чиханцової, у якому запропоновано план розвитку резильєнтності в умовах невизначеності. Згідно з цим планом виокремлено десять етапів. Перший етап – візуалізація успіху. Цей етап автор пов’язує з плануванням майбутніх досягнень і візуалізацією результатів. Другий етап – підвищення самооцінювання, де акцент робиться на сильних якостях освітянина й переоцінюванні ним свого внеску в розвиток соціального оточення (робота, дім) та в суспільство загалом. Третій етап – підвищення самоефективності, контроль ситуації. Четвертий етап пов’язаний з розвитком оптимізму, тобто бачити у невизначених негативних життєвих ситуаціях нові можливості. П’ятий етап – керування стресом. Важливо залишатись функціональним і продовжувати діяти, мотивуючи себе й оточення до рівноваги й активності. Шостий етап – покращення процесу рішень. Сьомий етап – вчитись просити допомогу. Восьмий етап – розв’язання конфліктів. Дев’ятий етап – навчання. Резильєнтність пов’язують з умінням учитись на власному досвіді й умінням ставити досяжні цілі. Десятий етап – бути собою, залишатися вірним собі у своїх поглядах, цінностях та переконаннях. Поведінка, що формує резильєнтність, передбачає турботу про себе та задоволення потреб в активній діяльності, сні та здоровому харчуванні [3].

На основі аналізу практики психологічної допомоги виокремлено підхід до розвитку резильєнтності за італійською моделлю. У цій моделі етапи розвитку резильєнтності орієнтуються на принципи резильєнтності, а саме:

- позитивне переосмислення – діагностуємо потреби, шукаємо сильні сторони і мобілізуємо їх для того, щоб освітянин самостійно зміг відшукати рішення потреб;
- розширення можливостей – застосовується парадигма ресурсів – «Я можу, Я є, Я маю»;
- активізація і суб’єктність – сприяння підвищенню впевненості освітянина у власних силах, що дасть йому змогу подолати травматичні відчуття пасивності та безпорадності й знову відчувати себе головним героєм свого життя;
- відновлення – об’єднання різних частин історії життя освітянина (минулого, теперішнього, майбутнього) та інтеграція травматичного досвіду як його частини;

– активне слухання – зосередити увагу не тільки на інформації, яку необхідно зібрати про освітянина, а й на тому, як зібрати цю інформацію і якою інформація має бути. Застосування клієнтоцентрованого підходу, який може визначити клієнта як головну дійову особу інтерв'ю;

– підтримувальні відносини – побудова підтримувальних відносин з клієнтом з метою спільної роботи над досягненням його цілей.

III. Висновки. Перспективи подальшого дослідження

На основі проведеного аналізу наукових досліджень з'ясовано, що резильєнтність – це і динамічний процес, і певна характеристика особистості, яка відіграє важливу роль у здатності та формуванні посттравматичного стресового зростання особистості освітянина. Розвиток резильєнтності освітян в умовах воєнного стану має опиратись на принципи резильєнтності та орієнтувати освітянина на турботу про себе та задоволення його потреб в активній діяльності, сні та здоровому харчуванні.

Бібліографія:

1. Забезпечення психологічної стійкості військовослужбовців в умовах бойових дій: метод. посіб. / Коқун О. М. [та ін.] Київ-Одеса: Фенікс, 2022. 128 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/731412/> (дата звернення: 10.06.2024).
2. Лазос Г. П. Резильєнтність: концептуалізація понять, огляд сучасних досліджень. *Актуальні проблеми психології. Т. 3.: Консультативна психологія і психотерапія*. Вінниця, 2018. Вип. 14. С. 26–64. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/716873/> (дата звернення: 10.06.2024).
3. Чиханцова О. А. Розвиток резильєнтності особистості в ситуаціях невизначеності. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Психологія*. 2023. Т. 34(73), № 1. С. 35–40. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/735244/> (дата звернення: 10.06.2024).
4. Feder A., Fred-Torres S., Southwick S. M., Charney D. S. The Biology of Human Resilience: Opportunities for Enhancing Resilience. *Across the Life Span. Biological Psychiatry*. 2019. Vol. 86(6). P. 443–453. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.biopsych.2019.07.012>.

Джерельна база забезпечення діяльності військових психологів у ЗСУ

ПИЛИПЧУК Ярослав Валентинович¹⁸

<https://orcid.org/0000-0002-9809-3166>

pylypchuk.yaroslav@gmail.com

Анотація. Стаття присвячена джерельній базі забезпечення діяльності військових психологів у ЗСУ. На початку історії сучасної незалежної України розроблено Концепцію соціально-психологічної служби. Положення про психологічну службу Збройних Сил України схвалено тільки в 2014 р. У 2014 р. затверджено Інструкцію з організації професійно-психологічного відбору в Збройних Силах України. Мовою військової служби в Україні згідно із Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» є українська мова. Цей закон є останнім за часом законом, що становить джерельну базу забезпечення діяльності військових психологів у Збройних Силах України.

Ключові слова: джерельна база, Збройні Сили України, закони, Концепція соціально-психологічної служби, Інструкція з організації професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України, українська мова.

Source Base for Ensuring the Activities of Military Psychologists in the Armed Forces of Ukraine

PYLYPCHUK Yaroslav

Abstract. This article is dedicated to the source base for ensuring the activities of military psychologists in the Armed Forces of Ukraine. At the beginning of the history of modern independent Ukraine, the «Concept of social and psychological service» was developed. The Regulation on the «Psychological Service of the Armed Forces of Ukraine» was adopted only in 2014. Also in 2014, the «Instructions on the organization of professional and psychological selection in the Armed Forces of Ukraine» were adopted. The language of military service in Ukraine according to the law «On ensuring the functioning of the Ukrainian language as a state language». This law is the latest law making up the source base for ensuring the activities of military psychologists in the Armed Forces of Ukraine.

Keywords: source base, Armed Forces of Ukraine, laws, «Concept of social and psychological service», «Instructions for the organization of professional and psychological selection in the Armed Forces of Ukraine», Ukrainian language.

I. Актуальність проблеми. Мета, завдання і методи дослідження

Важливим аспектом діяльності військових психологів є джерельна база. Вона містить нормативно-правові акти та закони України. Кожен військовий психолог має знати законодавчу базу, на основі якої здійснюється його діяльність. З набуттям Незалежності України в 1991 р. перед Україною постало питання формування та реформування власних Збройних Сил. На початку 1992 р. було створено соціально-психологічну службу Збройних

¹⁸ ©ПИЛИПЧУК Ярослав Валентинович (PYLYPCHUK Yaroslav)

Сил України. До її складу увійшли фахівці з соціології, журналістики, виховної роботи, психології. У березні 1992 р. сформовано Концепцію соціально-психологічної служби. На думку зарубіжних спеціалістів, вона відповідала високим світовим стандартам.

II. Виклад основного матеріалу

Київський військовий гуманітарний інститут (КВГІ) був заснований відповідно до постанови Кабінету Міністрів України № 490 від 19.08.1992 та наказу Міноборони № 133 від 25.07.1992. Майбутні офіцери-психологи два роки навчались у КВГІ. У 1996 р. відбувся їх перший випуск. Слухачі проходили курс «Практична психологія». Діяльність військових психологів регулюється Положенням про психологічну службу Збройних Сил України», затвердженим Наказом Генерального штабу Збройних Сил України № 317 від 04.12.2014. Щодо завдань психологічного забезпечення, то вони передбачають моніторинг, аналіз, оцінювання та прогнозування негативних чинників і станів особового складу; підтримання й розвиток психологічної стійкості через організацію заходів психологічної підготовки та надання психологічної допомоги; організацію психологічного відбору особового складу; психологічний і психофізіологічний супровід виконання бойових завдань військовослужбовцями; вивчення соціально-психологічного клімату у військових підрозділах; консультування командирів з питань психологічного забезпечення та надання їм методичної допомоги. Основними складниками психологічного забезпечення підготовки й застосування військ (сил) є соціально-психологічне діагностування, психологічна підготовка та психологічний супровід.

Під соціально-психологічним діагностуванням розуміють психологічний відбір особового складу, моніторинг рівня вдосконалення психологічної стійкості й психологічної готовності особового складу під час підготовки до участі в бойових діях, а також діагностування психологічного стану військовослужбовців під час виконання бойових завдань і після завершення місії. Психологічний супровід передбачає моніторинг морально-психологічного стану особового складу, його

психологічної стійкості й готовності на всіх етапах підготовки та виконання завдань, а також після виведення військових частин для відновлення боєздатності, проведення заходів психологічної просвіти, психологічної допомоги, психологічного відновлення (декомпресії) й реабілітації [2, с. 221–228].

З метою організації заходів професійно-психологічного відбору в Збройні Сили України відповідно до Наказу Міністерства оборони України «Про затвердження Інструкції з організації професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України» № 883 від 10.12.2014 й Наказу Міністерства оборони України «Про затвердження Змін до Інструкції з організації професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України» від 16.01.2017 р. № 25 проводиться вивчення індивідуально-психологічних і професійно важливих якостей кандидатів для проходження військової служби; встановлюється рівень психологічної, психофізіологічної та професійної придатності військовослужбовців до виконання завдань у бойових умовах; виявляються особи з низьким рівнем нервово-психічної стійкості, з асоціальними установками й ті, які зловживають психоактивними речовинами; керівництву військових частин (підрозділів) надаються відповідні висновки та рекомендації щодо зазначених осіб; прогнозується морально-психологічний стан особового складу військ (сил) і надаються пропозиції щодо ефективного розподілу особового складу за військовими спеціальностями. Психологічний відбір здійснюється на трьох рівнях: військові комісаріати, навчальні центри та військові частини [1, с. 2].

Згідно із Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» № 2704-VIII від 25.04.2019 р. українська мова є мовою міжнаціонального спілкування та застосовується в сферах суспільного життя, визначених законом. Державний статус української мови є невіддільним елементом конституційного ладу України як унітарної держави. Важливо зазначити, що російська мова на даний період часу є мовою держави-агресора. Статус української мови як єдиної державної мови передбачає обов'язковість її використання на всій території України при здійсненні повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування, а також в інших сферах суспільного життя.

Дія закону не поширюється на сферу приватного спілкування та здійснення релігійних обрядів [4, с. 189–191].

III. Висновки. Перспективи подальшого дослідження

Отже, джерельна база діяльності військового психолога складається з Концепції соціально-психологічної служби (1992 р.), Наказу Міністерства оборони України «Про затвердження Інструкції з організації професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України» № 883 від 10.12.2014 й Наказу Міністерства оборони України «Про затвердження Змін до Інструкції з організації професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України» № 25 від 16.01.2017, Положення про психологічну службу Збройних сил України», затвердженого Наказом Генерального штабу Збройних Сил України № 317 від 04.12.2014, Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» № 2704-VIII від 25.04.2019. Знання цих нормативно-правових актів та законів України є обов'язковим для військових психологів [3, с. 89–98].

Бібліографія:

1. Бриндіков Ю. Л. Теорія і практика реабілітації військовослужбовців-учасників бойових дій в системі соціальних служб: автореф. дис. ... д-ра пед. наук. – 13.00.05. Тернопіль: Тернопільський Національний Педагогічний університет, 2019. 41 с.
2. Ложкін Г. В., Блінов О.А. Військова психологія в Україні з 1990 по 2012 рр. *Вісник Національного університету оборони України*. Вип. 1(32). Київ: Національний університет оборони України, 2013. С. 221–228.
3. Осьодло В. І., Грилюк С. М., Тютюнник Л. Л. Сучасний стан і перспективи психологічного забезпечення в Збройних силах України. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2021. № 1. С. 89–98.
4. Пилипчук Я. Мовний контекст в системі інформаційно-аналітичного супроводу підготовки військових психологів. *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи*. Конін-Ужгород-Перемишль-Херсон: Академія прикладних наук в Коніні, Ужгородський Національний університет, Південно-Східний науковий інститут в Перемишлі, Херсонська академія безперервної освіти, 2024. С. 189–191.

Сучасний стан інформаційно-аналітичного супроводу підготовки психологів у системі української освіти

УГЛОВА Ольга Віталіївна¹⁹

<https://orcid.org/0000-0002-5888-5142>

ural140466@gmail.com

Анотація. Проаналізовано значення інформаційно-аналітичного супроводу в підготовці фахівців. Вивчено аспекти професійної підготовки психологів. Досліджено сучасний стан професійної підготовки психологів.

Ключові слова: інформаційно-аналітичний супровід, професійна підготовка психологів.

The Current State of Information and Analytical Support for the Training of Psychologists in the Ukrainian Education System

UGLOVA Olga

Abstract. The value of information and analytical support in the training of specialists is analyzed. Aspects of professional training of psychologists were studied. The modern state of the professional training of psychologists has been studied.

Keywords: Information and Analytical Support, Professional Training of Psychologists.

I. Актуальність проблеми. Мета, завдання і методи дослідження

Актуальність проблеми визначається радикальними змінами на міжнародній арені й в Україні зокрема. Зросла потреба в наданні фахової психологічної допомоги і військовим, і цивільному населенню. При цьому одним з головних завдань закладів вищої освіти (далі – ЗВО) залишається формування і виховання фахівців нового покоління, професіоналів, здатних ввійти в інтелектуальну еліту і бути конкурентоспроможними на ринку праці.

Новочасні психологи мають бути компетентними, гнучкими, готовими адаптуватися до складних обставин, бути креативними, вчасно розв'язувати професійні завдання. І все це на тлі постійного самовдосконалення в умовах жорсткої конкуренції. При формуванні професійної спрямованості майбутніх педагогів-психологів необхідно створити психологічно комфортну атмосферу навчання, забезпечити якісними підручниками та практичними посібниками.

Ураховуючи важливість якісної підготовки психологів до майбутньої професії, проаналізовано наукові праці, в якій представлено дослідження цієї

¹⁹ ©УГЛОВА Ольга Віталіївна (UGLOVA Olga)

проблеми. Так, окремі аспекти підготовки психологів відображено в працях Т. Палько, Я. Раєвської, В. Рибалки, М. Ростоки, О. Ткачишиної, Т. Ярої, основні підходи до підготовки психологів визначено в працях В. Синишиної, Л. Руденко, основні моделі підготовки психологів розглянуто в роботах О. Брюховецької, Р. Сірко.

Мета публікації – дослідити сучасний стан інформаційно-аналітичного супроводу підготовки психологів, проаналізувати методичні підходи до підготовки психологів, спрямовані на формування й подальший розвиток умінь і навичок майбутніх фахівців психології та набуття ними професійних компетенцій.

При опрацюванні матеріалу використовувалися методи: аналітичний, системний та індукційний.

II. Виклад основного матеріалу

Аналіз тенденцій розвитку психологічної освіти засвідчив, що професійна підготовка психологів і педагогів до надання першої психологічної допомоги в умовах війни перебуває в стадії становлення. Сучасні дослідники звертають увагу на розвиток професійних характеристик та особистісної зрілості майбутніх педагогів і психологів.

Так, І. Манохіна зазначає, що сучасний випускник ЗВО «повинен мати соціальну мобільність та гнучкість, будувати вектор своєї професійної діяльності і, звичайно, володіти системою професійно-орієнтованих особистісно значущих та засвоєних знань, які в подальшому визначають рівень його професійного успіху» [6, с. 128].

І. Дружиніна аналізує концептуальні теоретичні підходи до вивчення проблеми професійного становлення особистості психолога, розкриває специфіку його професійної підготовки в сучасних умовах [2].

М. Росток акцентує увагу на основних організаційних аспектах проходження педагогічної практики майбутніми магістрами психології в закладах вищої освіти [12], а також зауважує на соціально-турбулентних обставинах, спричинених надзвичайно небезпечним станом існування закладів освіти України в умовах

воєнного стану, що провокує проблему балансування соціально-психологічної організації лояльності науково-педагогічних працівників [15].

Значимість професійної підготовки психологів аналізує В. Панок. Дослідник також розглядає проблему програмно-методичного забезпечення процесу підготовки практичних психологів, яка ґрунтується на трирівневій (трьохступеневій) підготовці, що дасть можливість здійснити професійний відбір, удосконалити викладання та сформувати професійно значимі риси особистості й навички практичної роботи [9].

О. Колпакчи розглядає моральні якості фахівця-психолога в структурі готовності до надання психологічної допомоги. Дослідниця вважає, що професіонал повинен «працювати без помилок і збоїв у всіх найскладніших професійних ситуаціях» [5, с. 28].

А. Рикун аналізує проблеми професійного становлення майбутніх практичних психологів, характеризує основні підходи і технології фахової підготовки психологів-практиків. Зокрема, дослідниця виокремлює три підходи до практичного навчання в США: наставницький, академічний і об'єднувальний та детально аналізує їх [10, с. 46].

Н. Назарук розглядає проблеми фахової підготовки практичних психологів у системі післядипломної освіти та аналізує специфіку підвищення їх кваліфікації [8].

Д. Романовська представляє основні стратегії професійної діяльності психолога – конструктивну, економічну, ризиковану, деструктивну, які в сумі формують особистісну стратегією діяльності майбутнього фахівця [11].

В. Волошина пропонує теоретичний аналіз професійно-педагогічної підготовки майбутнього психолога. Так, дослідниця вважає, і це підтверджує проведене нею опитування, що «базовою освітою для психолога має бути педагогічна» [1, с. 21].

О. Митник, О. Хартман і Т. Середюк розкривають зміст та структуру професійної компетентності практичного психолога, характеризують форми і методи навчання у педагогічному ЗВО. На їхню думку, професійна

компетентність психолога – це і діагностико-аналітична, і консультаційна, і організаційно-просвітницька. Не менш важливими складниками професійної компетентності психолога автори вважають емпатію, динамізм та емоційну стійкість [7].

Н. Коломінський дослідив методологічні засади професійної підготовки практичного психолога, яку розглядає з погляду поєднання в процесі навчання умовних ролей психолога як професіонала і як особистості згідно з концепцією особистісно-діяльнісного підходу [4].

С. Собкова і О. Романовська вивчили особливості професії психолога, серед яких вони виокремлюють опору на метод наукового пізнання, відповідальність, професійний такт тощо. Також дослідниці проаналізували основні етапи розвитку психолога, зокрема виокремили проблему орієнтації на традиційні проблеми психології [16].

Т. Храпко дослідила особистості підготовки психологів до роботи з різними групами людей у надзвичайних ситуаціях, що особливо є актуальним у сьогоднішніх реаліях [17].

В умовах війни змінилися вимоги до підготовки кваліфікованих фахівців для надання першої психологічної допомоги, яка має ґрунтуватися на якісно новому інформаційному забезпеченні та детальному аналізі набутого раніше досвіду. Проблемою інформаційно-аналітичної діяльності займаються відповідні інформаційно-аналітичні відділи і служби провідних наукових бібліотек.

Зокрема, інформаційно-аналітичний супровід психолого-педагогічної діяльності здійснює відділ наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Так, М. Ростокою проаналізовано трансдисциплінарний підхід до інформаційно-аналітичного супроводу підготовки наукових кадрів, методологічні засади інформаційно-аналітичного супроводу психологічної науки в умовах воєнного стану [13, 14]. О. Кобелевим досліджено суть та особливості інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек в освітній підсистемі суспільства [3].

Незважаючи на велику кількість публікацій про інформаційно-аналітичну діяльність в різних підсистемах суспільства, інформаційно-аналітичний супровід підготовки психологів вивчено недостатньо. Тож у рамках наукового дослідження «Інформаційно-аналітичний супровід психологічної науки у воєнний і повоєнний періоди» започатковано вивчення цієї проблеми. Нині дослідження триває.

III. Висновки. Перспективи подальшого дослідження

Отже, основною метою інформаційно-аналітичного супроводу професійної підготовки майбутніх психологів і педагогів є забезпечення ефективною джерелознавчою та історіографічною базою процесів формування і розвитку висококваліфікованих фахівців-психологів відповідного рівня, які вільно володіють теорією і методикою психологічної діяльності, мають навички практичної діяльності, знання суміжних дисциплін, здатні працювати на рівні світових стандартів, готові до професійного самовдосконалення. У зв'язку з цим назріла потреба в організації якісно нового інформаційного супроводу професійної підготовки педагогів і психологів, спрямованого на процес засвоєння майбутніми фахівцями професійно-орієнтованих знань при навчанні у ЗВО.

Бібліографія:

1. Волошина В. В. Етапи професійно-педагогічної підготовки майбутнього психолога у вищому навчальному педагогічному закладі. *Вісн. Черкас. ун-ту. Серія: Пед. науки*. 2013. № 10. С. 20–26.
2. Дружиніна І. Професійне становлення майбутніх психологів: теоретико-методологічний аналіз проблеми. *Освіта регіону*. 2011. № 2. С. 425–428.
3. Кобелев О. М. Інформаційно-аналітичний супровід освітньої підсистеми суспільства. *Вісник Харківської державної академії культури. Серія : Соціальні комунікації*. 2015. Вип. 47. С. 90–99. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/haksk_2015_47_12 (дата звернення: 10.06.2024).
4. Коломінський Н. Л. Методологічні засади професійної підготовки практичного психолога. *Практ. психологія та соц. робота*. 2003. № 4. С. 12–13.
5. Колпакчи О. Моральні якості психолога в структурі особистісної готовності до надання психологічної допомоги. *Нова пед. думка*. 2008. Спецвип. С. 24–27. Бібліогр.: 9 назв.
6. Манохіна І. В. Проблема професійної підготовки фахівців соціально-педагогічної сфери в науковій літературі. *Вісн. Дніпропетр. ун-ту ім. Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*. *Пед. науки*. 2015. № 1(9). С. 128–134. Бібліогр.: 6 назв.

7. Митник О. Я., Хартман О. Ю., Середюк Т. В. Формування професійної компетентності практичного психолога в процесі навчання в педагогічному ВНЗ. *Горизонти освіти*. 2014. № 1. С. 59–67.
8. Назарук Н. Особливості підготовки практичних психологів та соціальних педагогів у системі післядипломної освіти. *Нова пед. думка*. 2008. Спецвип. С. 55–57.
9. Панок В. Г. Основні напрями професійного становлення практичного психолога у вищій школі. *Практ. психологія та соц. робота*. 2003. № 4. С. 14–17. Бібліогр.: 5 назв.
10. Рикун А. Особливості фахової підготовки майбутніх практичних психологів. *Нова пед. думка*. 2008. Спецвип. С. 45–48.
11. Романовська Д. До проблеми формування особистісної стратегії професійної діяльності психолога. *Нова пед. думка*. 2008. Спецвип. С. 57–61.
12. Росток М. Основні організаційні аспекти проходження педагогічної практики майбутніми магістрами психології в закладах вищої освіти. *Розвиток педагогічної майстерності майбутнього педагога в умовах освітніх трансформацій: матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (2 квіт. 2021 р.) / Глухівський НПУ ім. О. Довженка*. 2021. С. 140–142 [216 с.]. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/725754/> (дата звернення: 07.05.2024)
13. Росток М. Інформаційно-аналітичний супровід підготовки наукових кадрів: трансдисциплінарний підхід. *Імідж сучас. педагога*. 2022. № 1. С. 31–36. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-1\(202\)-31-36](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-1(202)-31-36).
14. Росток М. Л. Методологічні засади інформаційно-аналітичного супроводу психологічної науки і освіти сьогодення. *Імідж сучас. педагога*. 2024. Вип. 2(215), С. 24–33. URL: <http://isp.poippo.pl.ua/article/view/299578> (дата звернення: 07.05.2024).
15. Росток М. Л. Теоретико-методологічні засади психології лояльності науково-педагогічних працівників: вплив цифрової трансформації освіти. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. Вип. 1(54). С. 184–188. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2024.54.184-188>.
16. Собкова С., Романовська Д. Допомогу іншим людям: становлення психолога-фахівця. *Психолог*. 2006. № 34 (Верес.). С. 3–7. Бібліогр.: 4 назви.
17. Храпко Т. Особливості підготовки майбутніх психологів до екстремальної психологічної допомоги в надзвичайних ситуаціях. *Молодь і ринок*. 2009. № 9. С. 87–91.

АВТОРИ МАТЕРІАЛІВ І ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

1. БОНДАРЕНКО Тетяна Сергіївна, старший науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, професор Української інженерно-педагогічної академії, виконавчий директор Громадської спілки «Асоціація з розвитку неперервної та професійної освіти», доктор педагогічних наук, доцент, м. Київ;

2. БІЛИК Надія Іванівна, професор Полтавської академії неперервної освіти імені М. В. Остроградського, доктор педагогічних наук, доцент, м. Полтава;

3. ВАРАКСІНА Наталія Володимирівна, науковий співробітник відділу цифрових технологій і комп'ютерного забезпечення Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, м. Київ;

4. ГЕРМАК Ольга Леонідівна, викладач електротехнічних дисциплін Криворізького центру професійної освіти металургії та машинобудування, викладач-методист, кандидат педагогічних наук, м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область;

5. ГОДЕЦЬКА Тетяна Іванівна, науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, член Громадської спілки «Асоціація з розвитку неперервної та професійної освіти», м. Київ;

6. ГУРАЛЮК Андрій Георгійович, завідувач відділу цифрових технологій і комп'ютерного забезпечення, старший науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, м. Київ;

7. ДУМКОВСЬКА Світлана Володимирівна, магістрантка кафедри практичної психології факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, м. Київ;

8. КАЛЮЖНА Євгенія Миколаївна, доцент кафедри практичної психології факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, кандидат психологічних наук, доцент, м. Київ.

9. КОВАЛЕНКО Інна Едуардівна, провідний науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, кандидат педагогічних наук, доцент, м. Київ;

10. КОЛОМОЄЦЬ Галина Анатоліївна, начальник відділу науково-методичного забезпечення підвищення якості освіти Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти», кандидат педагогічних наук, старший дослідник, м. Київ;

11. КРАВЧЕНКО Юлія Анатоліївна, молодший науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, член Громадської спілки «Асоціація з розвитку неперервної та професійної освіти», м. Київ;

12. ЛУЧАНІНОВА Ольга Петрівна, професор кафедри інженерної педагогіки Українського державного університету науки і технологій інженерно-педагогічної академії, член Громадської спілки «Асоціація з розвитку неперервної та професійної освіти», доктор педагогічних наук, професор, м. Дніпро (Україна–Ізраїль);

13. МАЛЕЧКО Тетяна Анатоліївна, завідувач сектору забезпечення корекційно-розвиткової роботи відділу науково-методичного забезпечення змісту корекційної та інклюзивної освіти Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти», кандидат педагогічних наук, доцент, м. Київ;

14. ПИЛИПЧУК Ярослав Валентинович, старший науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, доктор історичних наук, м. Київ;

15. РЕБРИНА Андрій Анатолійович, директор Всеукраїнського центру фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», доктор філософії, м. Київ;

16. РЕБРИНА Марина Василівна, аспірантка Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, м. Київ.

17. РОСТОКА Марина Львівна, завідувач відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, член Громадської спілки «Асоціація з розвитку неперервної та професійної освіти», кандидат педагогічних наук, старший дослідник, м. Київ;

18. УГЛОВА Ольга Віталіївна, молодший науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, м. Київ;

19. ШУЛЬГА Людмила Миколаївна, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти Запорізького національного університету, кандидат педагогічних наук, доцент, м. Запоріжжя.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО СУПРОВОДУ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА: РЕАЛІЇ Й МАЙБУТНЄ ОСВІТИ, ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ

(до Всеукраїнського фестивалю науки)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ (ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ) КРУГЛОГО СТОЛУ

Електронне видання

Scientific and Methodological Principles of
Information and Analytical Support for the Digital Transformation of Society:
Realities and Future of Education, Pedagogy And Psychology

(to the All-Ukrainian Science Festival)

Collection of Materials and Abstracts
of Reports of the Round Table

Electronic Edition

Редакційна колегія:

М. Л. Росток (голова, упоряд.), Я. В. Пилипчук,
Т. С. Бондаренко, Т. В. Симоненко, Т. І. Годетька;
Ю. А. Кравченко, О. В. Углова

Editorial board :

editorial board: M. L. Rostoka (chair, compiler); Y. V. Pylypchuk,
T. S. Bondarenko, T. V. Simonenko, T. I. Godetska,
Y. A. Kravchenko, O. V. Uglova

Видавець ТОВ «ТВОРИ».

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції серія ДК № 6188 від 18.05.2018 р.

21034, м. Вінниця, вул. Немирівське шосе, 62а.

Тел.: 0 (800) 33-00-90, (096) 97-30-934, (093) 89-13-852, (098) 46-98-043.

e-mail: info@tvoru.com.ua

<http://www.tvoru.com.ua>

ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine

ВІДДІЛ НАУКОВОГО ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО СУПРОВОДУ ОСВІТИ

Department of Scientific Information and Analytical Support of Education

Наукове дослідження

«Інформаційно-аналітичний супровід цифрової трансформації
освіти і педагогіки: вітчизняний і зарубіжний досвід»

(2023-2025)

Scientific Research

«Information and Analytical Support for Digital Transformation
of Education and Pedagogy: Domestic and Foreign Experience»

(2023-2025)

ORCID: 0009-0008-7742-7906

DOI: <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.741308>

<http://dnpb.gov.ua/ua>

